

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petič vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101; SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

V Ameriki računajo z dolgo vojno

Po mnenju ameriških vojaških strokovnjakov bo Anglija vzdržala do konca, treba pa je še vedno računati z možnostjo nemške invazije

Washington, 1. okt. br. (Ass. Press) Washingtonski politični krogi vedno bolj računajo s tem, da se bo vojna še zelo zavlekla. Vojaški strokovnjaki v Ameriki menijo, da bo Velika Britanija v dolgi vojni čim dalje bolj kos svoji nalogi. Angleška letalska produkcija se zlepa ne bo zmanjšala. Škoda, ki so jo Nemci doslej povzročili Angležem na področju vojne industrije, v resnici ni tolikšna, da bi mogla kakorkoli pospešiti vojno in jo v dohodnem času privedi do konca.

Na vsak način pa je treba slej ko prej tudi ne glede na neugodno vreme, ki se letos izjemno počasi pojavlja nad Kanalom, računati z nemško invazijo v Veliko Britanijo. Nemci se vedno zbirajo svoje sile ob francoski, belgijski in deloma celo nizozemski obali. Prav to je najverodostojnejši razlog, da misli na invazijo v Anglijo se niso opustili.

»New Chronicle« objavlja daljše poročilo iz Washingtona, v katerem navaja izjavo, ki jo je dal ameriški general Strong, vodja ameriške vojaške komisije, ki se je pred kratkim mudila v Veliki Britaniji, poročevalcem nekaterih ameriških listov o obrambi Velike Britanije. General Strong je med drugim izjavil, da se je sam prepričal o popolni zanesljivosti angleških službenih poročil o letalskih spopadih in učinkih nemških letalskih napadov na vojaške objekte v Angliji. Po veliki borbi 15. septembra je sam pregledoval letala, ki so jih Angleži onega dne sestrelili. Prepričal se je, da 15. septembra ni bilo sestreljenih 187 letal, kakor so Angleži sami službeno objavili, marveč dejansko 192. Angleški piloti se z izrednim pogumom izpostavljajo nevarnostim in imajo pri tem tudi veliko srečo. Britanski obrambni sistem je največji, kar si jih je bilo mogoče kdaj zamisliti in kar jih je kdaj ustvaril vojaški genij.

Wilkie o Churchill

New York, 1. okt. s. (Reuter). Republikanski kandidat za predsednika Zedinjenih

držav Wilkie je imel včeraj v Detroitu govor, v katerem je priporočal ameriškim ženam junaštvo angleških žen kot vzor. Na poti v Detroit je Wilkie v nekem drugem govoru dejal, da bi želel, da dobe Zedinjene države vlado, kakršna je Churchillova v Angliji. Churchill je označil Wilkie kot velikega in mogočnega branitelja demokracije.

Bilanca letalskih bojev v septembru

London, 1. okt. (Reuter). V preteklem mesecu, ki je bil po mnenju vojaških strokovnjakov zelo kritičen, je angleška protiletalska obramba uničila nad 1000 nemških letal, dočim so na angleški strani izgubili samo 286 aparatov. Vojaški strokovnjaki naglašajo, da so letalske borbe v preteklem mesecu ponovno pokazale, da so bili Nemci prisiljeni nočne napade, ki niso prinesli pravega uspeha, zamenjati z dnevnimi napadi, v katerih pa morajo sovrzni bombniki prihajati nad Anglijo v močnem spremstvu lovskih letal. V nočnih napadih so mnogi piloti zgrešili pot in določene cilje ter se po izkušnjah v zadnjih nočeh lahko trdi, da so najmanj polovico nemških letalskih bomb odvrili piloti, ki absolutno niso vedeli, nad katerimi objekti se med bombardiranjem prav za prav nahajajo. Zaradi tega je bila večina bomb vržena na cilje, o katerih se prav gotovo ne more trditi, da bi bili vojaškega ali vsaj polvojaškega značaja.

Angleška finančna pripravljenost

London, 1. okt. s. (Reuter). Podtajnik finančnega ministrstva Crookshank je izjavil danes v nekem govoru, da bo sedanja vojna bržkone trajala še zelo dolgo. Zato mora vsakdo čim bolj varčevati, da bo na ta način zagotovljen finančni položaj države in bo omogočena dobava vojnega materiala in orožja.

Za obrambo Singapura

Singapur, 1. okt. s. (Reuter). V angleško kolonijo na Malajskem polotoku je dospelo sedaj več avstralskih bombnikov in najmodernejših lovskih letal, da sodelujejo pri

obrambi Singapura in Straits Settlementov.

Singapur, 1. okt. s. (Reuter). Z odobrenjem kralja Jurija bo ostal guverner Straits Settlementov, ki mu letos poteče delovna doba, še nadalje na svojem mestu.

Japonski načrti na Pacifiku

Japonska naj bi prevzela politično in gospodarsko vodstvo

Berlin, 1. okt. AA. (DNB) »Berliner Börsen Zeitung« objavlja uvodnik, ki ga je napisal profesor univerze v Tokiju Hike Macuka pod naslovom »Japonska na Pacifiku«. V članku ugotavlja, da so na Tihem oceanu nastale v zadnjem času velike spremembe in sicer zaradi ustanovitve mandžurske države, kitajsko-japonske vojne in vojne v Evropi. Vsa ta dejstva o imela na Daljni vzhod velik vpliv. Dosedanji red na Daljnem vzhodu je omajen in so razmere sedaj take, da je mogoče ustvariti nov red, ki naj bi slonel na naslednjih načelih: Ustanovitev regionalnih čet pod vodstvom najmočnejše države, sodelovanje malih držav z velikimi ter interkontinentalno zavarovanje miru. Popolnoma na-

ravno je, da prevzame v vzhodni Aziji Japonska vodstvo v političnem in gospodarskem pogledu, kajti številna važna vprašanja je mogoče rešiti samo s sodelovanjem Japonske. Brez stvarnega sodelovanja Japonske je miroljubna rešitev številnih vprašanj na Tihem oceanu nemogoča.

Japonska in Rusija

Tokio, 1. okt. s. (Reuter). Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je izjavil včeraj na konferenci tiska na neko vprašanje, da je problem sklenitve nenapadnega pakta med Japonsko in Rusijo preveč delikatna zadeva, da bi se pričela Japonska zanj ogrevati.

Ribbentrop obolev

Demanti o odhodu nemškega zunanjega ministra v Moskvo

Berlin, 1. oktobra. p. Pri odhodu italijanskega zunanjega ministra Ciana in španskega notranjega ministra Serrano Sunera iz Berlina so opazili, da se nemški zunanji minister ni prišel posloviti na postajo, kakor je bilo dosedaj običaj. Zato so se v krogih tujih novinarjev razširile vesti tudi o tem, da je Ribbentrop že odpotoval ali pa namerava v najkrajšem času odpotovati v Moskvo na sestanek z ruskimi odgovornimi politikmi, da bi jim dal vsa potrebna pojasnila glede italijansko-nemško-japonske trojeve. Vse te vesti in kombinacije so bile v tujakih službenih krogih demantirane.

Nasprotno se je zvedelo, da se je Ribbentrop umaknil iz Berlina na svoje posestvo v okolici zaradi nadežnega vnetja željosti in da je bil včeraj operiran. Njegova bolezen pa ni resnejšega značaja.

V ostalem nemški politični krogi z zadovoljstvom opozarjajo na komentar moskovske »Pravde« o trojevi, ker očitno kaže, da Rusija ne namerava izvajati nikakih posledic glede na ta novi faktor v mednarodnem položaju, in da bo še nadalje vztrajala pri svoji politiki stroge nevtiralnosti in čuvanja lastnih interesov.

Sunner v Rimu

Brenner, 1. oktobra. e. (Stefani). Snoch je prispel sem s posebnim vlakom španski notranji minister Serrano Suner. Sprejel so ga bodenski prefekt, predstavnik zunanjega ministrstva in fašistična mladina. Suner je po sprejemu nadaljeval pot v Rim.

Rim, 1. oktobra. e. Španski notranji minister Suner je prispel popoldne v Rim. Sestel se bo z grofom Ciano, ki se je včeraj vrnil iz Berlina, sprejel pa ga bo tudi Mussolini. Poudarjajo, da je obisk Serrano Sunerja sicer zelo važen in da bodo bodoči rezultati potrdili pomen italijansko-španskih razgovorov, da pa za sedaj

ne bo sklenjena nobena pogodba ali vojaška zveza, ki bi španijo prisilila, da avtomatsko stopi v vojno. Menijo, da so že dosedanj razgovori s Sunerjem imeli namen, da se najde primerna oblika za pristop španije k osi, ne da bi to pomenilo obenem avtomatski vstop v vojno.

Rim, 1. oktobra. e. (TCP). V zvezi z obiskom španskega notranjega ministra Sunerja v Rimu se ni bila podana nobena izjava. V španskih krogih v Rimu sodijo, da bo ostal Suner v italijanski prestolnici tri do štiri dni. Če samo to dejstvo dokazuje, da ne gre samo za uljudnostni obisk ali za formalni akt, temveč, da so se v Berlinu vodili važni razgovori in da bodo v Rimu pretresali vprašanja, ki so največje pomena. Za sedaj pa še ni mogoče dobiti nobenih konkretnih podrobnosti o teh razgovorih.

Farinacci v Berlinu

Berlin, 1. oktobra. e. Italijanski minister Farinacci je včeraj ob 17.55 prispel v Berlin, kjer so ga sprejeli vodja tiska dr. Dietrich, italijanski veleposlanik Alfieri in drugi. Mnogi so ga italijanskemu ministru prirejali ovacije. Snoch je bil minister Farinacci gost dr. Göttselsa.

Nemški kmetijski minister v Italiji

Rim, 1. okt. br. (Stefani). Včeraj je prispel v Italijo nemški kmetijski minister Darre. Prispel je preko Brennerja, kjer so ga sprejeli zastopniki italijanskega kmetijskega ministrstva pod vodstvom državnega podtajnika Nanninija. Ogledal si je razne italijanske kmetijske naprave v gornji Italiji in je pozno popoldne prispel v Verono, kjer mu je bil prirejen posebno svečan sprejem. Z italijanskim kmetijskim ministrom Tassinarijem bo imel daljše razgovore o sodelovanju Nemčije in Italije na kmetijskem področju.

Uspešnejša obramba Londona

Le malo nemških letal je v pretekli noči predrlo obrambni obroč

London, 1. okt. s. (Reuter). Preteklo noč je sicer zelo veliko število nemških letal skušalo napasti London, toda le malo jih je predrlo skozi obroč protiletalske obrambe. 30 londonskih okrajev v predmestjih in na periferiji je bilo bombardiranih, toda središče mesta sovražna letala skoroda niso dosegla. Nemškim letalom so onemogočila menda prodor poleg zapornega ognja protiletalskega topništva tudi angleška letalska letala, ki so preteklo noč neprestano patrolirala nad Londonom. Nemška letala so nad Londonom skušala tokrat prodreti iz severozapadne smeri, ne pa z juga, kakor v zadnjih treh ali štirih dneh. Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, so bombe preteklo noč v Londonu povzročile en sam požar, pa še ta je bil kmalu pogasjen.

Bombni napadi so veljali dalje Walesu, severozapadni, severovzhodni in vzhodni Angliji. Po dosedanjih poročilih ni znano, da bi bilo povzročeno mnogo škode ali mnogo žrtev.

London, 1. okt. s. (Reuter). Posebni poročevalci angleške radijske družbe pravi, da je bil ogenj protiletalskega topništva v Londonu preteklo noč hujši nego kdajkoli v zadnjih 10 nočeh. V akciji so bili tudi protiletalski topovi težjega kalibra nego kdajkoli prej. Zaporni ogenj protiletalskega topništva se je dobro obnesel, tako da večina nemških letal sploh ni mogla odvreči bomb na London ali pa so se morala zelo hitro umakniti.

Šest napadov podnevi

London, 1. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja, da je bilo po zadnjih podatkih v večeršnjih letalskih bitkah sestreljen nad Anglijo 47 nemških letal. Angleži so »ugoteli« 22 lovskega aparata, zmeder so je 12 pilotov rešilo.

V teku dneva so podvzeli Nemci 6 večjih letalskih napadov na Anglijo. Najslabša sta bila prva dva, ki sta bila oba namenjena Londonu iz južnovzhodne smeri. Niti eno letalo iz teh formacij ni doseglo Londona.

Tretji napad je prišel preko obale Dorseta v južno zapadno Anglijo.

Pri četrtem napadu zgodaj popoldne je sodelovalo 180 nemških letal, ki so priletela iz južnovzhodne smeri. Nekaj letal je prodrlo do Londona in vrlo bombe na zapadna predmestja prestolnice. Proti večeru je sledil peti napad na London. V napadajoči formaciji je bilo 200 do 300 nemških letal. Zopet jih je le malo prodrlo skozi protiletalsko obrambo.

Zvečer je šesta formacija napadla Portland in Bristol.

V splošnem so napadi povzročili le malo škode in sicer v Dorsetu in Suffolku. Nekaj več škode je bilo v dolini reke Temze. Štiri izmed nemških letal je sestrelila zopet poljska lovska eskadrila v borbi s 30 bombniki tipa Dornier in spremljajočimi lovskimi letali. S tem je ta eskadrila sama sestrelila že nad 100 nemških letal. Eno izmed sestreljenih nemških letal je padlo v park windsorskega gradu. Pilot se je rešil s padalom in je bil ujet.

Včerajšnje nemške izgube

London, 1. okt. s. (Reuter). Dve nemški bombni letali sta bili včeraj sestreljeni od letal angleškega obalnega poveljstva nad Severnim morjem. S tem se je število včeraj sestreljenih nemških letal povišalo na 49.

Nemško poročilo

Berlin, 1. okt. s. (DNB). Včeraj so nemška letala zopet z velikim uspehom izvršila vrsto napadov na vojaške cilje v Angliji. V teku dneva je bilo v letalskih bitkah nad Anglijo sestreljenih 38 angleških letal. 14 nemških aparatov pogrešajo.

Včerajšnji napadi so veljali predvsem Londonu in važnim objektom v južni Angliji. Čeprav je bilo vreme ponekod neugodno, so izvršila nemška letala napade v več skupinah, ki so sigurno našle svoje določene cilje, na katere so bile vržene bombe vseh kalibrov. Povsod je bila povzročena velika škoda.

V Londonu je napad veljal predvsem dokom južno od Temze. V južni Angliji je skupina strmoglavcev »Junkers 88« napadla novo vojaško letališče v Hastingsu, ki se šele gradi. Eden izmed hangarjev je bil uničen, vzletišče razdejano in neka baraka požgana. Napad je prišel tako presenetljivo, da niso nudili Angležem nobene obrambe. Niti lovska letala niti protiletalsko topništvo ni interveniralo.

11.000 otrok evakuiranih v dveh dneh

London, 1. okt. AA. (Reuter). Oblasti hitro organizirajo zavetišča in skladišča živih ter stanovanja za osebe, ki so ostale zaradi nemških bombnih napadov brez strehe. V soboto in nedeljo je bilo več kot 11.000 otrok in žena poslanih na varnejše kraje. To delo je bilo izvršeno po vnaprej dobro pripravljenem načrtu in s pomočjo več sto prostovoljcev.

100.000 ljudi v Londonu brez strehe

New York, 1. oktobra AA. (DNB). »New York Herald Tribune« poroča iz Londona, da je zaradi letalskih napadov najmanj 100.000 oseb v Londonu ostalo brez krova. Zaradi tega se je pojavilo vprašanje beguncev. Vsi dosedanj ukrepi za rešitev tega vprašanja so bili nezadostni. Zaradi tega se britanske oblasti trudijo, da bi odprle trajno zavetišče za 20.000 oseb. V zvezi s tem list ugotavlja, da se število beguncev povišuje, istočasno pa pada število hiš, ki so na razpolago.

Odlikovanje pogumnega stražnika

London, 1. okt. s. (Reuter). Jurijeva kolajna, novo ustanovljeno odlikovanje za civilne zasluge pri letalski obrambi, je bila prvič podeljena nekemu stražniku civilne obrambe v North Humberlandu, ki je kljub padanju bomb rešil slepo žensko iz zasutega zaklonišča.

Churchill ob obletnici monakovskega sporazuma

London, 1. okt. s. (Reuter). Ob drugi obletnici monakovske konference je govoril snoch po radiu min. predsednik Churchill. Svoj kratki govor je naslovil naravnost na češki narod, ki je pred dvema letoma, kakor je dejal, postal tragična žrtev monakovskega sporazuma v interesu evropskega mira. Že čez pol leta so bila uničena vsa upanja, ki jih je zbudila monakovska konferenca in pogazene obljube, dane češkemu narodu. V tej uri, je nadaljeval Churchill, vam sporočam, da je naša sedanja borba tudi borba za vas in za vse, ki hočejo rešiti svojo svobodo pred brezupno sužnostjo. Češki vojsaki so pokazali neštete primere junaštva. Bore se sedaj v Angliji za Anglijo in tudi za češki narod. Obnova češke svobode je eden izmed vojnih ciljev Anglije. Churchill je zaključil s pozivom vsem češkoslovakom, da naj ostanejo trdnega duha, kajti ura osvobođenja bo prišla. Duh svobode je nesmrten, je dejal, ne bo prepadel in ne more propasti.

Ameriški komentarji o berlinskem paktu

Zaključitev trojnega pakta bo imela za posledico povečanje ameriške oborožitve in dobav Angliji

Washington, 1. okt. o. (Reuter). Osebe, ki so imele priliko govoriti s predsednikom Rooseveltom, resumirajo stališče vlade Zedinjenih držav glede na berlinski pakt takole:

1. Pakt je naperjen proti Zedinjenim državam. Njegov glavni namen je vplivati na javno mnenje v Zedinjenih državah.
2. Ribbentrop, ki je tvorec tega pakta, upa, da bo odvrnil z njim pozornost Zedinjenih držav od Evrope ter jo usmeril proti Pacifiku.
3. Nemčija upa, da bo Amerika zaradi nevarnosti, ki ji grozi sedaj z Pacifika, prisiljena zmanjšati pošiljave vojnih potrebščin v Anglijo ter bo morala odslej predvsem skrbeti za lastno varnost. V Nemčiji pričakujejo, da bodo pošiljave letal in drugih vojnih potrebščin v Anglijo omejene.
4. Pakt naj bi vplival na ameriško javnost v tem smislu, da vodi Rooseveltova zunanja politika Zedinjene države v vedno večje vojno nevarnost. S tem so dobili močno orožje ameriški izolacionisti, ki lahko sedaj dokazujejo, da so Zedinjene države postavljene pred močan blok.

Glede na vse to poudarjajo v ameriških krogih, da bo ameriška reakcija na za-

ključitev berlinskega pakta izzvala razočaranje v Tokiju in Berlinu. Najbližja bodočnost bo pokazala, da smatra Amerika, da jo zaključitev tega pakta sili k pospešenju in ojačenju lastne oborožitve, kakor tudi k pospešenju vojnih dobav Angliji, ker se obramba Zedinjenih držav pričinja že na angleškem področju.

New York, 1. okt. s. (Reuter). Ameriški listi še vedno komentirajo novi pakt Nemčije, Italije in Japonske. »New York Times« izražajo mnenje, da ima pakt predvsem namen, ustraševati Zedinjene države, da ne bi več pošiljale pomoči Angliji. Zedinjenim državam je bilo zagroženo z možnostjo istočasne vojne proti njim na Atlantiku in Pacifiku, vendar pa ta grožnja ne bo uspeła. Ameriški narod se zaveda, kolikšne važnosti je za Ameriko uspešna obramba Anglije. Odgovor, ki naj bi ga dale Zedinjene države na sklenitev berlinskega pakta, naj bi bila povečana pomoč Angliji in Kitajski. »New York Herald Tribune« pravi, da hočejo vesele osele dočeti, da bi Zedinjene države dovolile poraz Anglije in nato novo razdelitev sveta po volji držav osi, Amerika pa tega ne more dovoliti.

Ameriška pomoč Kitajski

Zedinjene države bodo dobavljale Kitajski potrebščine preko angleške Birme

Washington, 1. okt. s. (Reuter). Včeraj sta ponovno konferirala ameriški zunanji minister Hull in angleški veleposlanik lord Lothian. Kakor se je zvedelo, sta razpravljala predvsem o berlinskem paktu med Japonsko, Nemčijo in Italijo. Razen tega sta na novo proučila vprašanje prevozi izvoza orožja skozi angleško Birmo na Kitajsko, ki jo je pred meseci odrečila Anglija na japonsko zahtevo.

Po konferenci z angleškim poslanikom je izjavil zunanji minister Hull, da je bila ameriška vlada vedno nasprotna prevozi orožja skozi Birmo in da svoje stališče v tej zadevi nikdar ni spremenila.

Agencija »Associated Press« trdi v zvezi s tem, da je po nekaterih mnenjih vlada zato pretekli teden odobrila Kitajski posojilo 20 milijonov dolarjev, ker bo otvoren pot preko Birme omogočila prevoz ameriškega blaga.

Washington, 1. okt. AA. (Stefani). Vojaški šefi 20 južnoameriških držav so prišli v Washington na konferenco s Roose-

veltom, vojnim ministrom in načelnikom glavnega generalnega štaba.

Reorganizacija ameriške vojske

Washington, 1. okt. s. (Reuter). V ameriški vojski bo izvršena obsežna reorganizacija z namenom, da se pospeši vezbanje novih rezervistov. Na konferenci tiska je sporočil snoch šef ameriškega generalnega štaba Marshall, da bo prvič po svetovni vojni ustanovljenih 9 ameriških armadnih zborov, ki bodo pod direktnim nadzorstvom vrhovnega poveljstva vojske vodili vezbanje vojakov.

Koncentracija brodovja na Pacifiku

New York, 1. okt. e. (AP). V San Diego v Kaliforniji je pripiulo 36 vojnih ladij in sicer 13 rušilcev, 4 podmornice, 3 lahke križarke in 16 težkih križark ter bojnih ladij.

Najdaljši alarm v Berlinu

Angleška letala so kljub močnemu streljanju topništva ponovno preletela Berlin

New York, 1. okt. s. (Reuter). Poročevalci agencije Associated Press javlja iz Berlina, da je imela nemška prestolnica preteklo noč svoj najdaljši letalski alarm. Trajal je 5 ur in 8 minut. Kljub močnemu ognju protiletalskega topništva je nekaj angleških letalom uspelo, da so ponovno preletela Berlin v raznih smereh. Vrženih je bilo več bomb. Ena izmed njih je padla v bližini berlinskega urada Associated Press v Zimmerstrasse. Ni bilo še mogoče ugotoviti, na kakšne cilje so pri tem angleška letala merila.

Po nemških uradnih vestih so bila angleška letala le malo časa nad Berlinom in so se zaradi močne obrambe hitro oddaljila v zapadni smeri.

Napadi na luke ob Kanalu

London, 1. okt. s. (Reuter). Preteklo noč je več angleških letalskih eskadril zopet napadlo nemške luke ob Kanalu. Vse kaže, da so glavni napadi veljali Calaisu in postojankam težkega topništva pri rtu Griz Nez. Z angleške obale so videli eksplozije in zubi ognja.

Kakor poročajo, so druge skupine angleških letal napadle razne objekte v severni in zapadni Nemčiji.

Bombardiranje tvornic in železniških naprav

London, 1. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je sredi objavilo, da so v noči na ponedeljek angleška letala izvršila močne napade na električne tvornice Borsch v Stuttgartu, kakor tudi na veliko plinarno v istem mestu. V Magdeburgu

je bila napadena bencinska rafinerija Braunkohle-Benzin A. G. Prav tako so bile napadene železniške proge na jugu Magdeburga. Drugi napadi so veljali veliki tvornici aluminija v Bitterfeldu pri Leipzigu in elektrarni pri Anversu. Na Nizozemskem je bila napadena tvornica letal Fokker pri Amsterdamu. V Nemčiji so bila bombardirana tudi železniška križišča, med njimi Köln, Osnabrück, Hamm, Mannheim, Koblenz, Ehen in Sost. Na Nizozemskem so veljali napadi mnogim vojaškim letališčem, zlasti močno je bilo bombardirano letališče Schiphol pri Amsterdamu. Običajnim napadom so bile izpostavljene tudi nemške luke ob Kanalu.

Nemško poročilo

Berlin, 1. okt. i. (DNB). V pretekli noči so številna angleška letala zopet prodrla nad zapadno Nemčijo. Tri letala so bila sestreljena od nočnih lovcev, eno pa nad Brandenburgom od protiletalske baterije. Neznatni skupini angleških letal se je posrečilo prodreti nad Berlin, kjer pa so jih protiletalski topovi prisilili, da so se dvignila visoko. Letalci so zaradi teže bombe vržili kar na slepo. Na civilnih in vojaških objektih je bila povzročena neznatna škoda.

Evakuacija otrok iz Berlina

Berlin, 1. okt. br. (Stelani). Oblasti v Berlinu so pričele pripravljati načrte za evakuacijo otrok iz Berlina. Dnevno nameravajo odposlati na deželo in zlasti proti vzhodu po več tisoč otrok. V poštev prihajajo predvsem otroci onih družin, katerih matere so v vojski, žene pa v tovarnah.

Zvišanje minimalnih mezd

Ljubljana, 1. oktobra. V »Službenem listu« dravske banovine je izšla banova odredba o minimalnih mezdah nekvalificiranih delavcev. Doslej so bile v veljavi določbe banove odredbe iz leta 1937 in odredbe o spremembah minimalnih mezd, uveljavljene 29. januarja letos.

Po novi odredbi so minimalne mezde, to se pravi temeljne, najnižje dovoljene mezde neizkušenih delavcev, precej zvišane. Določene so prav tako kakor so bile doslej posebej za posamezne industrijske in obrtne skupine. Najvišje so v skupini A. Pod skupino A spadajo industrijske in obrtne stroke, kjer je delo nekvalificiranih delavcev sorazmerno najtežje in najnevarnejše, n. pr. rudarstvo, lomljenje, predelovanje in obdelovanje kamna, dalje kovinska stroka, pivarniška, nekatere kemične stroke, stavbna stroka itd. V skupino B spadajo številne stroke, kjer je delo nekoliko lažje, n. pr. zasebni promet, izdelovanje glasbil, tekstilna stroka, usnjarstvo, predelovanje lesa, nekatere živilske stroke itd. V najnižjo skupino C, spadajo

podobne stroke: perutinarstvo, vrtnarstvo, izdelovanje galanterijske blaga in pohištva in oblačilna stroka. Industrijske stroke so razdeljene po skupinah glede na nevarnostno tabelo za nezgodno zavarovanje.

V skupini A bodo znašale minimalne mezde nekvalificiranih industrijskih delavcev, nad 18 let starih, ne glede na kraj in v trgovini in obrti zaposlenih v krajih z nad 5000 prebivalcev 5 din; doslej je bila v tej skupini predpisana minimalna mezza 3 din na uro. V skupini B je predpisana mezza 4,75 din (prej 2,75 din do 29. februarja, od tedaj pa 3 din) in v C 4 din (prej 3). V trgovini in obrti v krajih z manj kakor 5000 prebivalcev je predpisana minimalna mezza 5 din na uro za skupino A (prej 2,75 do 3 din), v skupini B 4,50 din in v C 3,75 din. Za delavce izpod 18 let starosti je določena minimalna mezza v industriji v vseh krajih in v trgovini in obrti v krajih z nad 5000 prebivalci po skupinah: 4,50, 3,75 in 3 din na uro. V trgovini in obrti zaposlenih delavcev v krajih z manj kakor 5000 prebivalcev pa bodo poslej znašale mezde (po skupinah): 3,75, 3,50 in 3 din na uro.

Nova odredba je uveljavljena z dnem objave v »Službenem listu«.

Zakaj zopet primanjkuje bencina

V soboto so bile v Ljubljani izčrpane vse zaloge

Ljubljana, 1. oktobra

Zadnje dni v Ljubljani zopet primanjkuje bencina. Na nekaterih črpalkah ga ni bilo naprodaj že v petek, v soboto pa so bile izčrpane vse zaloge. V motornem prometu je nastal že znaten zastoj. Lastniki motornih vozil, pa tudi številni prodajalci bencinske mešanice si ne morejo razložiti, zakaj je nenadno zopet pošel bencin. Sicer je pri nas že nekajkrat primanjkovalo bencina zaradi raznih skrivnostnih razlogov, ki pa so bili vseno pojasnjeni vsaj delno. Znano je, da je prodaja bencina pri nas v veliki meri odvisna od petrolejskih družb, zato je razumljivo, da tudi v tem primeru nekateri iščejo vzroke primanjka bencinske mešanice pri bencinskem kartelu.

Prodajalci bencina na drobno so bili počeni že približno pred 14 dnevi, da je nastal zastoj, ker tovarne špirta zahtevajo višje cene za špirt. Tedaj so se začeli širiti glasovi, da se bo bencinska mešanica zopet podražila. Zvedeli so pa tudi, da je v nekaterih krajih še v zalozah za daljši čas bencinske mešanice. Tako je baše imajo beograjski prodajalci za dve leti dovolj. Zdaj, ko je bencinske mešanice pri nas v resnici začel primanjkovati, se petrolejske družbe izgovarjajo, da bi bencinske mešanice, ker tovarne nimajo več špirta ter da ga torej primanjkuje za mešanje z bencinom.

Informirali smo se, kako je s to zadevo. Po izjavi strokovnjaka je v državi nedvomno še nekaj špirta. V resnici pa tovarne špirta začnajo šele zdaj izdelovati špirt iz melase, ki jo dobivajo iz sladkornih tovarn, ker se je letos sladkorna kampanja zakasnila približno za tri tedne. Pesa je letos zaradi slabega vremena dozorela izredno pozno, tako da se je šele te dni začela sladkorna kampanja in tovarne špirta prej niso mogle dobiti melase. Tako je n. pr. ljubljanska tovarna špirta dobivala prejšnja leta prve pošiljke melase že okrog 10. septembra, letos pa je prejela prvo avizo šele včeraj. Upoštevati je treba tudi, da imajo nekatere sladkorne tovarne same obrate za izdelovanje špirta ter da zaradi tega ne zalagajo z melaso drugih tovarn. Pričakovati je treba, da bo prihodnje dni dovolj špirta nove produkcije, četudi v resnici špirtaanske kampanje ni več. Potemtakem smemo pričakovati, da bo v Ljubljani kmalu zopet dovolj bencinske mešanice.

Vprašanje pa je seveda, če ne bodo že prihodnje pošiljke bencinske mešanice dražje. Nekateri sodijo, da so gospodje, ki vedre in oblačijo pri naših petrolejskih družbah, znali sedanje razmere lepo izkoristiti, da se bo lahko zopet podražil bencin, kar se jim zdi glavno.

Vojna v Sredozemlju

Napad italijanskih letal na angleške vojne ladje

Nekje v Italiji, 1. okt. AA. (Stefani). Posebni dopisnik agencije Stefani v Cirenai poroča, da so italijanska letala takoj, ko so zvedela, da se nahajajo nekatere angleške vojne ladje, izvršila na ladje napad ter se spustila v borbo, ki se je za njih ugodno končala. Sovražne formacije so štele dve veliki vojni ladji ter veliko število križark in rušilcev. Italijanska letala so navzlic srditemu ognju napadla angleške vojne ladje ter jih večkrat zadela. Angleška letala vrste Hurricane so se dvignila z matične ladje in so zaman skušala z dimom zakriti mornarico. Italijanska letala so se spuščala na nekaj sto metrov nad velike angleške vojne ladje ter jih bombardirala in

zadela. Čule so se silne eksplozije. Videlo se je, kako so mornarji začeli reševalna dela. Letala so se po tej uspehi akciji vrnila nepoškodovana na svoja oporišča.

Napad na Haifo

Kairo, 1. oktobra s. (Reuter). Včeraj so italijanska letala zopet napadla Haifo. Napad je povzročil le malo škode. Bila je ena sama človeška žrtev.

Angleški napadi v Somaliji

Nairobi, 1. oktobra. AA. (Reuter). Izdano je bilo uradno sporočilo, da so angleška letala izvršila napad na Birkio v italijanski Somaliji. Vsa angleška letala so se vrnila.

Pogajanja z Gandhijem

Bombay, 1. okt. s. (Reuter). Iz pisma, ki sta jih javno izmenjala podkralj lord Linlithgow in Gandhij, je razvidno, da so se pogajanja med podkraljem in Gandhijem končala brez uspeha. Gandhij je zahteval od podkralja, da sme kongresna stranka javno nastopati proti sodelovanju Indijcev v vojni. Podkralj je odgovoril, da bi taka koncesija resno ovirala vojno napoved. V Angliji so sicer oni, ki so po svoji vesti nasprotniki vojaške službe, oproščeni vojaške obveznosti, toda pod pogojem, da ne smejo drugih vzpodbujati, da ne bi izvrševali vojaških dolžnosti.

Po včerajšnjem razgovoru s podkraljem je izjavil Gandhij, da se bo sedaj delovni odbor kongresa sestel še enkrat k proučitvi položaja. Gandhij ni podal nobene izjave o tem, kakšne ukrepe bo delovni odbor kongresa sedaj podvel.

Tatarescu aretiran

Bukarešta, 1. oktobra. e. (Stefani). Službeno je bilo objavljeno, da je bil bivši predsednik vlade Tatarescu aretiran in interniran. Uvedeno je bilo sodno postopanje o njegovem delovanju kot državniku in veleposlaniku v Parizu.

Izgon angleške novinarke iz Rumunije

Bukarešta, 1. oktobra. e. (United Press). Rumunske oblasti so naročile ugodni angleški novinarici Claire Hottingworth, da zapusti Rumunijo v roku osmih dni. Petnajst drugih angleških državljanov, med katerimi so tudi inženjerji in uradniki angleških petrolejskih podjetij, se pripravljajo, da zapusti Rumunijo prostovoljno. Že sredi so odpovedali preko Konstante. Rumunska vlada se ni odgovorila na protest angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa glede postopanja proti petim aretiranim angleškim državljanom. Člani angleškega poslanstva v Bukarešti so izjavili, da jim še vedno ni dovoljeno razgovorjati se z aretiranci, ki jih še zaslišujejo. Predstavniki angleškega poslanstva so zaslislali Hottingworthovo in so protestirali v rumunskem zunanjem ministrstvu proti njenemu izgonu, ki je brez vsake motivacije.

Ukrepi proti Židom v Rumuniji

Bukarešta, 1. okt. br. (Stefani). 60 židovskih borznih senzalov je bilo izključenih z rumunskih borz. Včeraj je imela tudi rumunska zdravniška zbornica večje zborovanje, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da se židovski zdravniki izključijo iz zbornice ter da se njihovo delovanje omeji le na židovske bolnike.

Najdišče cinka ob Rdečem morju

Kairo, 1. okt. AA. (Reuter). V okoliščini Moseila ob obali Rdečega morja so odkrili velika nahajališča cinka. Strokovnjaki smatrajo, da bo mogoče pridobiti milijon ton cinkove rude. Preiskave so trajale štiri mesece. Egipski državni podjetnik finančnega ministrstva je izjavil, da bo letna proizvodnja cinka iz novih rudnikov znašala okoli 15 tisoč ton.

Undečanje kave v Braziliji

Rio de Janeiro, 1. oktobra. s. Letošnji pridelek kave v Braziliji se cenil na približno 21 milijonov vreč. Zaradi izgube evropskega trga so ostalo neprodanih 11 milijonov vreč.

Šahovski turnir v Moskvi

Moskva, 1. okt. s. Sredič je bilo igrano v šahovskem turnirju za prvenstvo Rusije predzadnje kolo. Doseženi so bili naslednji rezultati: Keres je premagal Dubinina, Petrov Makagonova, Veresov Stoberga, Kotov Levenfiša, Panov Ragozina. Remis sta končali partiji Smislov-Konstantinopolski in Ljilic-Botvinnik. Ostale partije so prekinjene. Ljilicental ima proti Rudakovskemu kvaliteto več, vendar ima Rudakovski še nekaj izgledov na obrambo. Bondarevski stoji sicer nekaj bolje proti Gerstenfeldu, toda izid partije še ni gotov. Boleslavski ima proti Mikenasu kmata več.

Stanje je sedaj: Bondarevski 12 in pol (1), Smislov 12 in pol, Ljilicental 11(2), Boleslavski 11(1), Keres 11, Makagonov in Veresov po 10, Dubinin in pol, Botvinnik 9(2) itd.

Nocoj bodo odigrane vse prekinjene partije, jutri zvečer pa se igra zadnje kolo turnirja.

Bolgarska okupacija Dobruže končana

Bukarešta, 1. okt. e. (Stefani). Okupacija južne Dobruže je bila sredi končana. Okupacija je bila izvršena brez vsakega incidenta.

Sofija, 1. oktobra. AA. (DNB). Danes bo bolgarska vojska s predstavniki bolgarskih civilnih oblastev prispele v Silistrio. S tem bo končana zasedba zadnjega pasu južne Dobruže.

Zaključek ruskih vojaških manevrov

Moskva, 1. oktobra. (Tass). Včeraj so se zaključili veliki manevri kljevskega vojnega okrožja. Šef sovjetskega generalnega štaba general Merežkov je na zaključnem zboru vseh edinic, ki so sodelovale pri manevrih, podal zaključno poročilo, nakar je vojni minister maršal Timošenko pohvalil nekatere edince in njihove poveljnike, ki so se pri manevrih posebno izkazali.

Racioniranje maščob v Italiji

Rim, 1. okt. br. (Stefani). Z današnjim dnem so v Italiji racionirali jedilno olje, mast, slanino in surovo maslo. Korporacijsko ministrstvo je ukrenilo, da bodo posamezniki v bodoče prejeli na mesec po 5 del olja in 300 g slanine, masti ali surovega masla ali pa po 800 g živalskih maščob obojono po 8 del rastlinskih.

Iz Kamnika

— Zvezobetonski most preko Nevilice. Dosedanji most čez Nevilico ali kakor ga imenujejo »Sušov« most, po katerem oteče edina vzporna pot v Mekinje in v tako slabem stanju, da nikakor več ne odzvarja zahtevam razvijajoče se okolice. Izključeno je bilo preko mosta preletati kak večji tovor, sicer je na tudi na mestu deska z napisom, da je dovoljena teža 1.500 kg, kar je gotovo mnogo premalo. Posebej se z ozirom na obrt in industrijo v Mekinjah. Zato bo občina sporazumno z banko upravo zgradila nov zvezobetonski most, ki bo obenem tudi prestavljen v smeri proti občinski žagi. Zato smo mnenja, da lepe ravne ceste ni treba prav nič več regulirati in prestavljati, ker bi bili to le nepotrebni stroški, ovinek bo pa sam to sebi mnogo manjši, ker bo most prestavljen.

Še vedno nevarnost poplav

Včeraj popoldne je začelo zopet deževati in ponoči je bilo nekaj nalivov

Ljubljana, 1. oktobra

Nevarnost poplav še vedno ni minila, čeprav so včeraj vode že upadale. Največja nevarnost je bila v nedeljo popoldne in ponoči med nedeljo in ponedeljkom, ko so potoki in reke po pravem jeserskem deževju zelo narasli in tam da roba bregov.

Včeraj popoldne je zopet začelo deževati, ko je že kazalo, da se bo vreme popravilo, saj se je silno ohladilo in barometer se je začel dvigati. Včeraj popoldne je bilo že tako hladno, kakor v pozni jeseni ali v začetku zime. Vrtarji so se bali da bo ponoči slana in hite! so pospravljali občutljive cvetje, ki ga goje za prodajo o vseh svetih, v rastlinjake. Popoldne pa je barometer začel zopet padati v višjih zračnih legah je prevladoval jug in začelo je deževati, sicer rahlo, a zdi se da se začnajo pravi jesenski deževni dnevi, ki so tako značilni za ljubljansko kotlino. Tu-li popoldne je deževalo.

Zato je še vedno resna nevarnost, da bo do vode začele prestopati bregove, ker ni izgledov, da se bo vreme kmalu temeljito popravilo. Sava sicer počasi upada od nedelje zvečer, ko je bila najvišja. Pri elektrarni v Tacnu je bila Sava v nedeljo popoldne 2 m nad normalo. Včeraj in ponoči je ves čas upadala in danes ot 10. je bila

70 cm nad normalo. Popoldne je še vedno upadala.

Slabše kaže na Barju. Doslej sicer še ni bilo hujše nevarnosti, a danes Ljubljana se narašča in številni njene pritoki so polni. Nevarno je zlasti, da so polni tarjanski jarki, kjer začneta voda vseje, najprej prestopati bregove, ko jo reke zadržujejo, da ne more dovolj hitro odteči. Popoldne je znašala višina vode v Ljubljani pri barjanski šoli 1,50 nad normalo. Na tako zvanji Špiči je bila voda 1,20 nad normalo, pri papirnici v Vevčah pa 1,50 m. V Vevčah začne voda prestopati bregove, ko je 2 m nad normalo.

Popoldne se je lica, eden najmočnejših pritokov Ljubljane, na Barju začela razlivi. Če bo še deževalo nekaj dni, bodo na Barju večje poplave, sicer se pa ni treba bati večje škode. Povodenj bi napravila lahko večja škoda, če bi se vode razlile tudi na polja, kjer se rase koruza, ki je na Barju pridelujejo precej. Letošnja koruza na Barju je zelo lepa, a zori prečasi. Popravili bi jo šele čez nekaj tednov. Barjani upajo, da tako hudih poplav ne bo. Na poljih so se zdaj razen koruze zelje, repa, korenje, pesa in tu in tam ajda. Voda se na Barju navadno razliva po večini po travnikih, kjer pa ne more napraviti večje škode, zlasti ne zdaj, jeseni.

bi bila za delo neizvedljiva. Če ni mogla dobiti do točnega ustreznega bolniškega lista, bi si ga bila lahko pribavila neposredno pri OUZD s primerno obrazložitvijo. Sploh pa mora delovalec brez odlašanja javiti svoje obolenje delodajalcu. Iz vsega tega sledi, da je Fani samovoljno zapustila službo in da je zbolela šele pozneje, da ji tedaj ne priteče odškodnina niti za čas bolezn niti za odpovedno dobo.

Iz škofje Loke

— Tri aretacije. Vencel in njegova zvesta prijateljica Mica sta se znašla lepega dne v Hrastniški grapi. Ni jima dišalo delo, rajši sta pohajkovala in preganjala čas, kakor je pač naneslo. Spala sta tu in tam, pri dobrih ljudeh, največkrat pa pri Svetem Ožboitu, kamor sta zahajala ob večernih urah. Tako so minili trije tedni, ko so se začeli zanimati za parček orožniki. Zmagnovat so namreč začele ribe. Micka in Vencel sta lovila ribe kar na debelo. Nemara sta zavila tudi kakli kokoši vrat. Zdaj sedita v zaporu. V zapor loškega sodišča pa so privedli še eno grešnico. Marja Krajnik iz Reteč je te dni le za kratek čas odšla od doma in že je izkoristila priliko tatinska Micka ter vzela Krajnikovi iz predala 156 d.n.

— Pobeljeni vrhovi naših gor. V soboto na večer se je po krasnih sončnih dnevih sredi tedna vreme poslabšalo. Rosilo je že popoldne, a vilo se je potem pod noč, prav tedaj, ko so privzeli večerni vlaki ob 20. na škofovsko postajo. Nalivi so trajali vso noč in vso nedeljo. Vode so se dvignile. Selščica in Poljanščica se valita umazani proti Sori. Hkratno z jesenskimi nalivi smo dobili občuten hlad. Temperatura je padla na 6 stopinj. Po vseh okoliških gričih smo

dobili sneg. Pobeljen so med drugimi Križna gora, Planica, Ljubnik, Osovnik in planine, in je sneg pomekel pobeli celo ajdo in travnike, kjer še niso pospravili otave. Megle se vlačijo nizko, dež je v ponedeljek ponehal. Barometer se dviga in upamo, da bo prvi jesenski pozdrav kmalu za nami.

— Niti enega krompirja na trgu. Ob sobotah imamo v škofoji Loka redni zeleznjaki trg. Zadnjo soboto ni bilo na trgu niti enega krompirja. Kmetje ga nočejo prodajati po 1,50 din in so zato rajši ostali doma.

Boleznica

KOLEDAR

Danes: Torek, 1. oktobra: Remigij

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: V ženskem carstvu

Kino Sloga: Gibraltar

Kino Union: Minjin in Požarski

Kino Moste: Fanfara ljubezni

DEZURNE LEKARNE

Razstava slik akad. slikarja Rika Denbenjaka v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.—18.

Razstava slikarja Ljuba Ravnikarja v Obersnelovi galeriji na Gosposvetki cesti št. 3. Vstop prost

Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5, Kuralt, Gosposvetka cesta 4, Bohinec ded., Rimska cesta 31.

ŠAH

SPLOSNI TURNIR CSK

Centralni šahovski klub razpisuje splošni turnir za svoje 3.-razredne igralce in nove člane. Prijave sprejema T. E. drevi in v četrtek, ko bo tudi že zbiranje in 1. kolo. Drevi bo ob 20.15 v klubski sobi »Zvezde« brzoturnir za prvenstvo oktobra, ob 20. pa redna seja odbora.

Brzoturnirsko prvenstvo v septembru si je 17. p. m. osvojil izredno razpoloženi Kumlj Alojz s 13 točkami (100%). Drugi Šiška z 11, tretje in četrto mesto sta zasedla Puc in Samobor z 10 in pol, sledijo Arrigler, Kovačič, Habič, Ribičič itd.

Iz Trbovelj

— Krsti, poroke in umiranj. Krščeni so bili v Trbovljah: Majcen Janez, Oven Stanislava, Perpar Albin, Zuzaj Ljudmila, Joka Ljudmila, Pinterič Jana, Kočar Manica, Cizej Drago, Lindič Marijeta. Poročili so se: Škof Jožef, rudar in Podlesnik Marija, rudarjeva hči, Vratnar Franc, rudar in Hribar Marija, zasebnica, Brečko Anton, rudar in Mlakar Marija, hči rudarja, Plaskan Vincenc, železniški uslužbenec in Merzel Jožefa, zasebnica, Slapšak Jožef, delovodja elektrarne in Irt Gabriella, šivilja, žuza Franc, rudar in Štojs Rozalija, služkinja, Oprešnik Leopold, rudar in Poterpin Alojzija, zasebnica, Potušeč Alojz, rudar in Podpečan Antonija, rudarjeva hči, Mlakar Viktor, delavec in Naroglav Franciška, služkinja, Kolenc Ladislav, strojnič in Vrbnik Danijela, zasebnica Bilo srečno! Umrlj so: ga. Fettek Anica roj. Plešković, bivša uslužbenka na občini članica trboveljskih in prosvetnih društev, stara 38 let, Sirk Magdalena roj. Hočevar, vdova po rudarju, stara 83 let. Naše sožalje!

— Pozor avtomobilisti! Po obveljavi predstojništva mestne policije v Celju so bodo vršili šoferski izpiti 4. oktobra ob 8. pri imenovanem predstojništvu v Celju. Radi kratkega roka je treba prošnje za polaganje šoferskih izpitov vložiti 4. oktobra do 8. pri predstojništvu mestne policije v Celju.

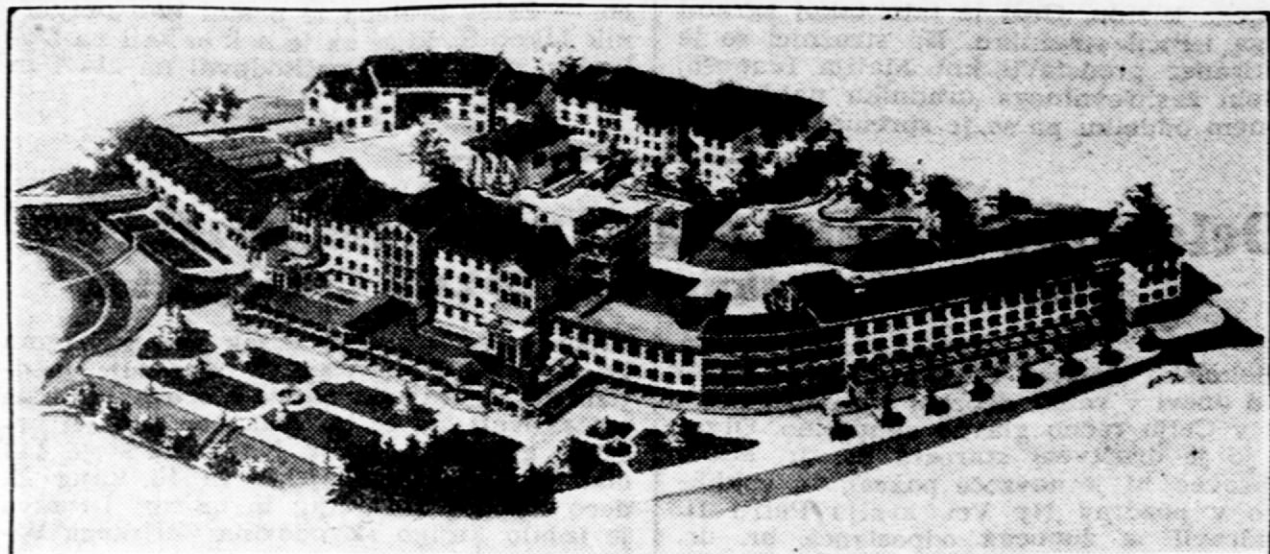
— Pomanjkanje jedilnega in tehničnega olja je pri nas eno najbolj perečih vprašanj. Merodajni činiteљи so radi tega sklenili, da se proizvodnja sirovin za dobivanje olja poveča do skrajnih možnosti. Samo na ta način bodo zagotovljene zadostne količine olja za hrano in druge vsakdanje potrebe. Da bi to povečanje uspelo, se bo kmotom odstopilo potrebno seme za setev oljarc po znižani ceni ali pa brezplačno s tem da se žetev odkupi po zelo ugodni ceni za proizvoznike. Dodelilo se bo seme ozimnega lanu in ozimne oljnatke repice ter se je za odkup, ki ga bo vršil Prizad, določila cena za repico 5 din, a za lan izmed 6 in 7 din po kg netto za proizvoznika. Bučno olje se bo odkupovalo po 4 din za kg. Poleg tega se prebivalstvu zlasti pa posestnikom in kmotom priporoča zbiranje žira, predvsem bukovega, za katerega se bo cena določila naknadno. Kmetovalci sejte ozimni lan in oljnatko repico, ker je to v vašem lastnem interesu ter v korist vsega prebivalstva. Seme boste dobili brezplačno. Naročila za laneno seme se bodo zbirala pri občini.

— Prvi sneg je sredič pobelil vrhove naših okoliških planin. V soboto zvečer je jelo močno deževati ter se je včeraj ozračje občutno ohladilo. Vso nedeljo je bilo neprehoma, naše planine pa so se odele v meglo! Javor nad Sv. Planino, Mrzliški vrh in Kum so dobili prvo snežno odejo, ki pa jo je dež že domala raztopil! Letošnji prvi zimski pozdrav smo v Trbovljah dobili zelo rano saj se je sneg druga leta pojavil po naših vrhovih šele po vseh svetnikih!

— Ukinite pasji kontumac! Pasji kontumac traja pri nas že par mesecev, vendar se ves ta čas ni pojavil niti en slučaj nezlečite pasje bolezni! Trboveljski lastniki psov so radi te veterinarske mere po nepotrebnem prizadeti. Mislimo, da bi občina oz. sresko načelstvo po zaslišanju tu-kajšnjega veterinarskega urada brez škode lahko ukinila kontumac za trboveljski okoliš.

13,000.000 din za povečanje golniškega zdravilišča

Novi prizidek bo uporabljen v začetku prihodnjega leta — Najmodernejše zdravilišče po svoji ureditvi pri nas

Pogled na celoten zdraviliški kompleks. V ospredju na desni ob glavnem poslopiju nova dependanca; tik ob glavnem poslopiju zvezni trakt, ki ga financira banovina, dalje na desni ležalnica, ob njih trakt z bolniškim sobami, na koncu pa stanovanjsko poslopje za zdravniško in strojniško osebje

Ljubljana, 1. oktobra. Slovenija se ne more ponašati s številnimi novimi zdravstvenimi pridobitvami, bolnicami in zdravilišči; v tem pogledu je napredek pri nas zelo počasen in vedno je umestno opozarjati na naše pomanjkljive, pretesne in zastarele bolnice. Zato takšne razveseljive izjeme, kakršna je zelo nagel razvoj golniškega zdravilišča, zaslužijo tem večjo pozornost. Golniški sanatorij spada že zdaj med večje zdravstvene ustanove tudi po njegovem obsegu. S povečanjem bo sanatorij tudi zelo moderniziran in vsestransko izpolnjen. Javnost je bila sicer že poučena o velikih stavbnih delih na Golniku, a marsikdo ne ve, kako je delo napredovalo in če bo program tudi ves izveden. Zaradi tega je potreben naslednji pregled o golniških delih.

Nepopolna zdravstvena ustanova, kakršna je bil Golnik doslej, pa ne more imeti tako lepih dohodkov — čeprav so bolniške postelje vedno vse zasedene — da bi se lahko neovirano razvijala le s svojimi sredstvi. Vendar bi upravi lahko izrekli priznanje, da je umno gospodarila in nalagala vse prihranke v najpotrebnejše razširitve in izpopolnitve. Za večje investicije so seveda potrebna izredna sredstva. Zdravilišče samo bi si jih ne moglo preskrbeti tudi v daljnji bodočnosti. Doslej zdravilišče ni moglo biti posebno donosno že zaradi tega, ker ni bila dovolj izrabljena kapaciteta njegovih naprav. Prav to, premalo izkoriščen obrat, pa tudi omogoča povečanje, tako da ni bilo tehničnih ovir s prizidavo dependance.

Tudi denarna stran je bila zelo zadovoljivo rešena. Uprava Bolniškega fonda državnega prometnega osebja — to se pravi železniška bolniška blagajna — se je odločila, da nekaj sredstev svojega rezervnega sklada naloži v svoje zdravilišče za jettne bolnice. Železniški bolniški fond ima že številne zdravstvene domove v raznih krajih v državi. Zdej tudi zidajo veliko splošno bolnico v Zagrebu; stroški bodo znašali okrog 20 milijonov din. Razen tega bo v Sarajevu kmalu gotova železniška splošna bolnica, za kar so izdali okrog 12 milijonov din, in sklenjeno je, da bodo sezidali veliko bolnico za 30 milijonov din v Beogradu. Prej ali slej bodo zidali splošno bolnico tudi v Ljubljani. Dokler pa slovenski železnice ne bodo dobili splošne bolnice, se bodo hoteli zdraviti v zagrebško bolnico. Železnice doslej niso imeli bolnice za jettne. Računi so jasno pokazali, da bi uprava fonda ne mogla zrtvovati velikega zneska za povsem samostojno zdravilišče. Manti sanatoriji niso ekonomični in jih ni mogoče zadovoljivo opremiti in oskrbeti z vsemi potrebnimi aparati ter instrumentarjem, a večji zavod zahteva ogromne stroške. Zato je najzadovoljivejša rešitev dependanca: odpadejo mnogi stroški, saj ni treba zidati za vse zdravilišče skupnih prostorov in ne nabavljati aparatov, ki jih zavod že ima.

Tako je prišlo do pogodbe med upravo zdravilišča in zastopniki Bolniškega fonda državnega prometnega osebja: železnice so se obvezali, da dajo denar za prizidek, ki bo vseboval prostore za 50 bolniških postelj nižjega razreda in 10 postelj prvega razreda. S tem si pridobe pravico, da zdravilišče vedno nudi po 50 bolniških postelj bolnim železničarjem, a kot protivrednost za 10 postelj prvega razreda bo nudilo popust pri dnevnih oskrbi. Tako torej železnice dajo zdravilišče s 50 bolniškimi posteljami v okviru golniškega zdravilišča. S sredstvi, ki jih bo uprava bolniškega fonda izdala za prizidek golniškega sanatorija, bi v nobenem primeru ne mogla sezidati samostojnega, tako velikega, dobro opremljenega in modernega zdravilišča. Golniška dependanca bo pri nas dolgo primer najmodernejšega zdravstvenega zavoda po svoji ureditvi z uporabo številnih sredstev in doganjanj moderne tehnike.

Za krajši del prizidka, ki bo nudil prostore za splošne potrebe zdravilišča (n. pr. operacijske dvorane) je preskrbel načrt in denar banovina. Mnogo večji del prizidka, za kar financira dela uprava železniškega bolniškega fonda, je projektiral inž. arh. L. Kham. Zazidana ploskev tega dela prizidka meri okrog 4800 m². Tudi laik lahko presodi, kako veliko stavbno delo je to. Vediti pa morate, da ima prizidek štiri etaže: klet, prizemlje, visoko pritličje in prvo nadstropje.

Stavbna dela pri celotnem prizidku so začeli predlanskim 16. oktobra (stavbno podjetje »Tehna« iz Ljubljane). Računali so, da bodo dela trajala približno leto dni, tako da bi bila lani ob koncu leta končana. Toda delo se je zelo zavleklo že v začetku. Teren je tam neenak in nezanesevilen in izkazalo se je, da bodo morali biti temelji znatno močnejši kakor so v začetku računali. Seveda se je zaradi tega tudi nekoliko spremenil proračun. Prvo jesen delo ni moglo posebno napredovati, ker je bilo že precej pozno, ko so začeli delati. Vse delo ni moglo biti končano v enem samem letu že zato, ker ni mogoče hkrati mobilizirati tako velikih denarnih sredstev, zlasti ne pri takšnih ustanovah, kakršna je železniška bolniška

sklad, kjer izdatke dovoljuje letni redni občni zbor. Letos je delo pri železniškem prizidku dobro napredovalo, pač pa je nastopil zastoj pri banovinskem delu poslopja. Kaže, da bo vse delo letos končano, tako da bo prizidek v začetku prihodnjega leta že uporabljen. Lahko seveda nastopijo še kakšne ovire. V sedanjih časih so velike težave pri tako velikih stavbnih delih, ko se gradi od dne do dne podružuje in ko tudi delavske mezdne niso ustajale. Zato je bilo treba že nekajkrat poskrbeti za povečanje stavbnih kreditov. Zdej računajo, da bodo stroški znašali za železniški del prizidka — z vso opremo vred — 9,5 milijona din, za banovinski del pa okrog 3 milijone. Razširjen je golniški zdravilišče bo torej veljalo približno 13 milijonov din.

Velika večina del je že oddana obrtnikom, glavna stavbna dela, predvsem zidarska, so pa končana. Le večje stavbno delo, ki prvotno ni bilo v programu čistilna naprava za bioosko čiščenje izlivkov vsega zdravilišča, bo končano nekoliko pozneje. To delo bo zahtevalo okrog 300.000 din. Moderno urejeno zdravilišče potrebuje vsakega kura tudi primerno čistilno odpravo za čiščenje odpadnih voda. Zdravilišče ima sicer čistilno napravo, ki pa ni zadovoljiva in bi zlasti ne mogla služiti razširjenemu zdravilišču. Težko je reči, ali ima katera naša bolnica vsem zahtevam ustrežajočo čistilno napravo. Doslej pri nas nismo imeli domačih strokovnjakov za to stroko. Golniško

Cene kruhu, svinjini, slanini in masti so v območju mestne občine ljubljanske maksimalirane

Ljubljana, 1. oktobra. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je na osnovi čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom (Sl. 1. št. 413-70 z dne 31. VIII. 1940) in v smislu čl. 2 uredbe o kontroli cene na drobno (Sl. 1. št. 420-71 z dne 4. XI. 1940) določilo za območje mestne občine ljubljanske naslednje najvišje cene kruhu:

- 1) Za en kg enotnega ljudskega kruha 5,25 din, in to v kosih v teži 114 dkg 6 din, 57 dkg 3 din, 28,5 dkg 1,50, ali 76 dkg 4 din, 38 dkg 2 din, 19 dkg 1 din.
- 2) Zemlji v teži 8 dkg je dovoljena najvišja cena 1 din.

Za peko tega enotnega kruha se sme uporabljati le pečenica moka, namleta v smislu določil čl. 5 zgoraj citirane uredbe. Za peko kruha iz krušne moke, pomešane z drugimi vrstami žita ali plovov si mora pek izposlovati posebno dovoljenje, kakor tudi določitev cene in teže temo kruhu od mestnega poglavarstva. Tako dovoljenje je potrebno tudi za peko belega kruha za potrebe bolnišnic.

Producenti, t. j. pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila čl. 7, odstavek 2. in 3., ki urejajo čas prodaje in čas peke kruha. Prejšnji del določbe se kaznuje po čl. 12 in sl. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Z ozirom na dejstvo, da nimamo še uredbe, ki bi dovoljevala maksimaliranje cen živil

čistilno napravo je projektiral inž. Fr. Dolničar, naš strokovnjak.

Na stavbišču delajo še naslednji obrtniki: mizarji (dve podjetji), slikarji, slikarji in plekarji, kleparji, ključavničarji, izdelovalci umetnega kamna, tapetniki, dalje oblagajo stene s keramičnimi ploščami kmalu bodo začeli polagati lino, parketarji pa parket, na delu so instalaterji (kuriline in vodovodne instalacije), a številna druga dela so bila že končana. Naj omenimo da bodo samo za lino izdali okrog 400.000 din. Znano je, da bo golniški sanatorij imel pri nas prvi tako zvano žarilno kurjavo (instalacija ljubljanskega podjetja D. Hudnik), ki bo veljala 450.000 din. Grelna telesa so skrita v stropu in izžarevajo neposredno toplotne žarke, tako da človek ne čuti mraza, čeprav je okno pozimi odprto, kar je neprecenljivega pomena v sanatoriju za pljučne bolezni. V sanatoriju bodo uporabljali tudi številne druge moderne naprave, da bo delo čim bolj olajšano in čim uspešnejše. Zato so v prizidku tudi električne napeljave za močnejši in šibkejši električni tok. Instalirana bo svetlobna signalna naprava. V sanatoriju ne bo nobenih zvočnih signalov, električnih zvoncev, da ne bo bolniki vznemirjali ropot. Posebna klicna signalna naprava pa bo tudi vzorno služila svojemu namenu, da bodo lahko takoj poklicali tega ali onega zdravnika, ko bo potreba: ko bodo klicali zdravnika, bodo žarile v vseh prostorih signalne luči določene barve. Tako bo zdravnik alarmiran v najkrajšem času.

Bolnikom bodo seveda nudili vse udobje v sobah in vseh drugih prostorih. Velik del prizidka je namenjen za ležalnice, ki bodo napol odprte proti jugu. Sploh so vsi bolniški prostori na sončni strani, medtem ko so na severni strani razne pritlikave in obratni prostori. Bolniki se bodo lahko posluževali za razvedrilo vseh sob z radijem.

Notranjost prizidka ne bo urejena le moderno, udobno in praktično, temveč tudi estetsko, da se bodo bo niki počutili povsod prijetno. Posebno nekateri prostori bodo zelo okusno urejeni kakor n. pr. vestibul v prizemlju; stene tega vestibula bodo v glavnem steklene, a steklo bo obdelano z umetniškimi dekoracijami.

Skratka, dependanca golniškega zdravilišča bo v vseh pogledih takšna kakršna bi naj bila sodobna zdraviliška poslopja, sezidana in opremljena tako, kakor omogočajo dandanašnje tehnike in kulturne pridobitve. Želimo le, da bi povečano zdravilišče lahko čim prej služilo svojemu namenu.

vine in poljskih pridelkov pri kmetih, kakor tudi na precejšen izvoz živine v inozemstvo, naraščajo cene živil, tako da so bili mesarski mojstri prisiljeni zaprositi mestno poglavarstvo za dovoljenje zvišanja cen prašičjega mesa, slanini in masti. Izobig nevarnosti, da bi ostal ljubljanski trg brez prašičjega mesa, slanine in masti, kar bi mesarji pri visokih nakupnih cenah prašičev in pri doslej najvišjih dovoljenih cenah v nadrobni prodaji bili prisiljeni povzročiti, je mestno poglavarstvo po proučitvi kalkulacije, ki jo je sestavil strokovni izvedenec ter na osnovi čl. 1. in 2. uredbe o kontroli cene na drobno (Sl. 1. št. 420-71 z dne 4. XI. 1940) in na podlagi pooblastila kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani VIII-K št. 510-40 z dne 17. IX. 1940, in z ozirom na povišek cen živim prašičem od 14 na 17,50 din za 1 kg žive teže odloča za območje mestne občine ljubljanske sledeče nove najvišje cene za prašičje meso, slanino in mast:

Slanina s kožo 23 din za 1 kg, slanina brez kože 25 din, riba po želji 26 din, trebušna slanina 24 din, stegno in pleče brez privrge ter hrbet 24 din, stegno in pleče s privrigo ter potrebušina in vrat 22 din, rebra 18 din, domača čista svinjska mast 28 din.

Navedene maksimalne cene stopijo v veljavo z dnevom objave.

Nove cene čevljarških izdelkov

Ljubljana, 1. oktobra. Danes bodo čevljarški mojstri razobesili v svojih delavnicah nov cenik, ki so ga člani Združenja čevljarških mojstrov v nedeljo soglasno sprejeli, in od danes naprej veljajo povišane cene za vse čevljarške izdelke. Kakor smo že večkrat poročali, so mojstri sklenili povišati vsa čevljarška dela za okoli 40%, kar predstavlja za večino potrošnikov še komaj zmogljivo povišanje. Kakor je res, da bosi in nagli ne moremo hoditi, niti ne s podplati z luknjami in z raztrganimi gornjim delom čevljev, tako je tudi res, da bo marsikdo odšel iz čevljarške delavnice s svojimi čevlji, katere je nameraval dati v popravilo, kajti izračunal bo, da novih cen ne more plačati. Kakor se je večina potrošnikov danes omejevala na najnujnejše in na najpotrebnejše v živilih, tako se bo morala zdej omejiti tudi v obutvi. Ker pa s strganimi podplati človek ne more v blato in brogzi, si bo vsak pomagal, kakor ve in zna. Sel bo na primer v domačo rotornarico in bo našel raztrgane galoše, katere bo dal popraviti, za kar bo plačal 10 ali 15 din, in nadel jih bo na svoje čevlje z raztrganimi podplati. Morda bodo prišle v modo celo cokolje, kakor med svetovno vojno. Najbolje bi seveda bilo, da bi oblast res prekontrolirala zaloge usnje, jih popisala in na aprovizacijski način usnje prodajala mojstrom. Tedaj bi mojstri dobili usnje mnogo ceneje kot zdej in za templanke bi ne bilo treba plačati 80 din.

Nove cene so namreč takele:

Moški šivani prednjiki 222 din, moški zbiti prednjiki 195 din, šivani ženski prednjiki 165 din, zbiti ženski prednjiki 150 din, templanke gozicer (podplati in pete), 100 din, podplati gozicer 73 din, pete gozicer 28 din, šivani moški templanke (podplati in

pete) 80 din, šivani moški templanke (podplati) 58 din, zbiti moški templanke (podplati in pete) 75 din, moški templanke pete 24 din, ženski templanke z nizko peto, podplati in pete, 57 din, ženski templanke z nizko peto, podplati, 44 din, samo pete 15 din, ženski templanke galanterijski, podplati in pete, 47 din, podplati 37 din, otroški templanke do št. 28, podplati in pete, 45 din, od št. 29 do št. 35, podplati in pete, 54 din, samo podplati do št. 28 32 din, od št. 29 do 35 podplati 43 din, samo pete pa 12 din.

Vsi dodatki, kakor kovanje, notranilki, podloga v peto in drugo, bodo mojstri računali še posebej. Pri podražiti ali pometitvi usnja, se bodo te cene sorazmerno zvišale in znižale.

Naraščanje draginje v Trbovljah

Trbovlje 30. septembra. Trboveljski trg je na današnji plačilni dan nudil običajno živahno sliko, dasiravno je slabo vreme odvračalo mnoge prodajalce iz Savinjske doline in Dolenjske, ki so stalni obiskovalci trboveljskih tržnih dni. Tržni dan je bil seveda tudi tokrat v znaku naraščajoče draginje. Gospodinjse se s skrbjo vprašujejo, kam bo privedlo stalno naraščanje cen, zlasti pri nekaterih predmetih. Jajca so se podražila že na 10 din 6 komadov, prodajalke pa pravijo, da so itak še poceni, kajti ob prihodnjem plačilnem dnevu bodo še dražja ter bomo plačali kar dva dinarja za komad! Na trgu se je danes celo zatrjevalo, da bodo pocenije jajca še dražja ter se je govorilo o cenah ki so prav nezasišane! Slaba jabotka so bila naprodaj po 5 din, boljše v pičlih količinah pa po 6 in več din. Hruške 7 do 8 din kg. Nekaj tujkajšni trgovec je prodajal na trgu voz krompirja po 2 din. Ponekod v trgovinah

VSAKDO NAJ SI CIM PREJ PRESKRBI SREČKE

DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE V

ZADRUŽNI HRANILNICI

Dalmatinova ulica 6

Pri zadnjem žrebanju je zadel pri nas kupljena srečka števil 17.425

100.000.— dinarjev

pa ga ne dobiš niti za to ceno. Ves cenejši krompir pa je prav slab in ne gre preveč v denar. Ali ne bi po zgledu drugih mestnih občin tudi trboveljska prebivalstva olajšala nakup krompirja z aprovizacijsko akcijo? Gotovo bi se dalo za naš industrijski kraj nabaviti dobrega in cenejšega krompirja, če bi se ga nakupilo večje količine. S tem bi se izenačile tudi cene tega tako potrebnega živila. Perutnina je bilo na trgu malo in še ta po visokih cenah. Sadje je splošno letos tako drago, da si ga težko kdo privoščiti. Domače grozdje, a še kisló, 10 do 12 din kg, dalmatinsko lepo, črno sladko 12 din kg. Mlekarski proizvodi so še po običajnih cenah. Slanina je z današnjim čnevom poskočila na 25 din kg. Mesarji trdijo, da je preskrba s hivalskimi prašiči vse težja ter so nakupne cene skočile že na 17 din kg žive teže. Mast bo temu primerno seveda še dražja. Z ojem so izstopake na trboveljskem trgu velike težkoče. Mnogim trgovcem ga je že pred tedni zmanjkalo, drugega dobiš le v najmanjših količinah in še to po trojnih cenah kot so bile še pred dvema mesecema.

Sploh se glede cen večine naivnejših potrošnikov opaža pri nas velika rečnostnost, ki je gotovo posledica splošne gospodarsko-trgovsko nezdružljivosti in neurejenosti razmer v prodaji na veliko. Pri vsem tem gotovo trpi

trgovec detalist, še bolj pa potrošnik. Trbovlje so kot izgleda brez vsake posebne zaščite se prav posebno izpostavljene draginskemu valú. Delavstvo kljub gotovim ugodnostim in draginskim povisavim nikakor ni več kos visokim cenam, da ne govorimo o državnih nameščencih upokojenih, rentnikih in malem človeku sploh. Ponovno zvišanje cen bo pri nas kajpak ponovno zvišalo draginske doklade delavstvu, kar bo imelo zopet za posledico še večje draginje. Pridobitni sloji se pri nas kaj hitro prilagodijo draginji s tem, da sami povisajo cene vsem življenjskim potrebščinam. Državni nameščenci, upokojenci in drugi, ki so navezani na stalne skromne dohodke, pa morajo pri tem začaranem draginskem krogu priti na beraško palico. Za Trbovlje, ki so najdražji kraj v Sloveniji, je neubodno potrebno, da se jim prizna višji draginski razred, kot bi bilo to umestno za vse večje industrijske kraje v Sloveniji. Na to smo že opetovano opozarjali, ali nikdar to vprsanje ni bilo tako aktualno kot danes! O tem bi morali resno razmišljati naši pristojni činitelji kot občina in politične organizacije brez razlike nič manj pa vsi oni, ki se jih to neposredno tiče ter povesti energično akcijo, da se izboljša njihovo materialno stanje.

Nekaj misli o draginji

Če navijajo cene poedini brezvestneži, še ne smemo dolžiti verižništva vsega trgovskega stanu

Ljubljana, 1. oktobra. V zadnjem članku pod tem naslovom v »Slovenskem Narodu« z dne 26. septembra smo videli, da je draginja v prvi vrsti posledica finančno gospodarskih političnih razmer, ki se lahko pojavljajo v izrednih prilikah v posameznih državah. Največkrat pa se to zgodi v večji skupini držav, ali pa na vsem kontinentu. V letu 1924, ko je bila v bivši samostojni nemški Avstriji inflacija na visku, je prišlo do Dunaja v Ljubljano navadno pismo, ki je bilo francirano s poštno znamko za 50.000 kron. Temu primerne pa so bile v tistem času tudi cene vsem življenjskim potrebščinam v Avstriji. Sicer pa prebivalci v tej državi niso preveč občutili draginje zato, ker so se analogno s cenami istočasno povečavali tudi prejemki prav vsem državljanom, kar pa se ne dogaja povsod, zato je tudi toliko nejevolje nad draginjo.

O tem bi se dalo pisati še marsikaj, toda poglejmo rajši posledice, odnosno vzroke, za še hušjo draginjo, kakor je nujno potrebna iz državno finančno gospodarskih razlogov.

Ko se potakaže prvi znaki draginje se istočasno z njo tudi pojavijo tako zvani navijalci cen, ki brezvestno izrabljajo dani položaj v svojo korist, na škodo naroda in države. Zato je pa tudi nujno potrebno, da se taki izkoriščevalci bližnjega kar najstrožje kaznujejo. Napačno pri tem pa je, da zaradi nekaterih koristolovcev obdolžujemo ves stan, kateremu taki ljudje pripadajo. Res je, da vsak človek raje zasluži več kakor manj, toda zato se nismo upravičeni dolžiti navijanja cen vseh trgovcev. Nič hudega ni, če je ta ali oni v sedanjem času prodal zaleženo blago ali tako zvani »pofek« po primerni ceni, kajti tudi to blago je moral plačati. Hušje je, če blago skrivaj z namenom in upanjem na višje cene.

Imeli smo priliko slišati uslužbenca neke tovarne, ki je tožil, da se vsako leto nabere v tovarni manjvrednih izdelkov za težke tisočake. V sedanjem času pa se je ta zaloga vsa razprodala, pa tudi nova zaloge manjvrednih izdelkov se ne nabira več, ker gre vse v denar kot prvotni izdelki. Ali pa če pogledamo na ljubljanskem trgu. Predzadnji soboto so vsi mesarji prodajali slanino po uradno določeni maksimalni ceni 23 din kilogram, en me-

sar pa je prodajal v mesnici slanino s kožo vred po 25 din. Toda ta primer bi ne bil tako kričeč, kakor pri tistem trgovcu s kurivom, ko je istega dne, ko je bila cena drvom uradno določena, prenehal s prodajo drv na mero četudi jih je imel ogromno množino na zalogi. Kdaj in po kakšni ceni je ta trgovec drva kupil, nam ni znano, dejstvo je samo to, da je odšel prodajal drva samo še na vago, po 48 din 100 kilogramov. Ker tehta kubični meter suhih bukovih drv od 475 do 500 kg, je ta trgovec dobil po 228 do 240 din za en kubični meter. Na pripombo, da takšna cena za kubični drv ni v skladu z uradno določeno maksimalno ceno, se je dotični trgovec odrezal takole: Kaj me briga, kakšna je cena za en meter drv, saj jih ne prodajam na meter, temveč samo na vago —

Iz tega se vidi kako navijalec cen draginjo povečavajo, ker vse protidraginske ukrepe prezirajo in jih dosledno izgrajajo, samo da si povečajo, četudi na nepostaven način svoje že itak obilno premoženje na škodo najbolj revnih slojev prebivalstva. Ze iz svetovne vojne nam je znano, kakšno ogromno bogastvo so si nekateri vojni verižniki in navijalci cen znali pridobiti s prekupevanjem raznih življenjskih potrebščin, katere so ljudje morali kupovati pač tam, kjer so jih mogli dobiti, četudi so bile morda desetkrat predrage. Tisti pa ki si niso mogli nabaviti življenjskih potrebščin od verižnikov po visokih cenah, so morali stradati in živeti v največjem pomanjkanju.

Če je kakšen navijalec cen kaznovan v denarju še za tako visoko vsoto, to njemu zelo malo ali pa nič ne škoduje, kajti on pač znova poviša cene pri prodaji svojega blaga ter si s tem pridobi morda desetkrat toliko, kolikor je plačal kazni. Zato bi bilo nujno potrebno v sedanjem času, vsakomur ki ga zalote, da na kakršenkoli način povečuje in zaostruje draginjo, onemogočiti ta umazani posel, ter ga kakorkoli že izločiti iz poštene človeške družbe. V naši državi to ne bo tako težko, ker ni zapletena v vojno viro. Zato bodo tudi upravne oblasti laže posvetile svojo pozornost pobijanju draginje, kakor pa med svetovno vojno, ko je bilo vse osredotočeno na vojne priprave in dogodke. Treba pa je začeti takoj z najbolj energičnimi ukrepi, dokler plevel ne preraste pšenice.

Boris Pilato v naši operi

Ljubljana, 1. oktobra.

Mariborčan Boris Pilato je pričel svojo gledališko pot kot 18leten dijak, ko je napisal libreto za Haasovo opereto »Če ljubita se dva«. Delo so izvajali z lepim uspehom v Mariboru. Boris Pilato, ki je kazal izredne plesalske sposobnosti, se je posvetil poklicu plesalca, ki ga je zanesel najprej v Beograd, nato v graško opero, potem na mednarodni plesni večer v Pariz, ki mu je prinesel angažmana v revijskem gledališču Mogador in vlogi v filmu »Rdeča plesalka«. Udeležil se je turneje gledališča Mogador, ki ga je vodila v vse kulturne centre zahodne Evrope. Nato je dobil angažmana v berlinski Scali in potem v Gdansk. Letošnjo sezono bo nastopal v

naši operi kot solopisalec, obenem pa bo nastudiral kot koreograf Gluckov dramski balet »Don Juan«.

Inozemske kritike soglasno potrjujejo Pilatovo izredno nadarjenost, občutek za ritmikó, točnost in izrazitost njegovega plesnega izraza ter njegovo ugodno zunanjost, ki ga usposablja za ta težki, a lepi poklic.

Zvezdarna na gori Sinaj

Čeprav učenjaki ne morejo ugotoviti, v katerem delu divjega in neprehodnega pogorja na Sinajskem polotoku je Bog izročil Mojzezu 10 zapovedi — novejši raziskovalci trde, da je bilo to na gori stoječi nekaj dalje proti vzhodu — gora Sinaj ni izgubila svojega slovesa. V dolgih tisočletjih je doživela mnogo izprememb. V njenih pečinah je mnogo votlin, kamor so se v Kristusovih časih zatekali nomadi. V njenih stoletjih so se naselili na njih menihi in puščavniki, ki so ustanovili pozneje tam samostan sv. Katarine. V njegovi zbirki rokopisov se je našel slavni codex sinaiticus zdej v londonskem muzeju.

Več sto let je bila gora Sinaj skoraj pozabljena in niti turisti niso hodili na njo. Šele med svetovno vojno je postala oporišče Turkov, ki so zgradili na njenih grebenih doline, zasedene pozneje po Angliji. Po vojni si je Anglija zagotovila vpliv na Sinajskem pogorju. Pod angleško upravo se to ozemlje ni razvilo samo vojaško, temveč tudi gospodarsko. Nedavno so pa zgradili na Sinajski gori v višini 2600 m observatorij, kjer bodo učenjaki proučevali sončne žarke in vse meteorološke izpremembe. Njihova dognanja bodo velikega pomena za strategijo.

V ruskem vefilmu
MINJIN IN POZARSKI
KINO UNION — Tel. 22-21

sodeluje poleg najboljših ruskih igralcev moskovski simfonični orkester spremljan s pevskim zborom. — Odlična režija in veličastni prizori!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

NE ZAMUDITE KRASNEGA METROFILMA:
s 135 najlepšimi hollywoodskimi ženami — s 5 filmskimi zvezdicami v gl. vlogah: Norma Shearer, Joan Crawford, Paulette Goddard itd.

V ŽENSKEM CARSTVU
KINO MATICA — Tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21.15 uri

GIBRALTAR KINO SLOGA — TEL. 27-30
Samo še danes predvajamo veliki špijonažni film — film za oblast nad gibraltarsko ožino.
V glavnih vlogah: VIVIANE ROMANCE in ERICH STROHEIM.

DNEVNE VESTI

— Vsem izvenljubljenim naročnikom smo v današnji številki »Slovenskega Naroda« priložili polnočnice. Prosimo jih, da nam v roku nakazujejo naročnino in upoštevajo, da znaša zdaj 14 din, ne pa 12 din mesečno. Vse tiste, ki so nam prejšnji mesec nakazali kljub povzani naročnini samo 12 din, prosimo, da nam razliko 2 din nakazujejo pri nakazilu oktobrske naročnine.

— **Problemi našega turizma** Na seji Turistične zveze v Dubrovniku je njen predsednik dr. Vidovčević obširno poročal o našem turizmu v letošnji sezoni, ko gostov iz inozemstva s prav redkimi izjemami sploh nismo imeli in ko so bila naša letovišča navezana zgolj na domače letovištarje. Čez poletje je bil obisk letovišč žilavši v Dalmaciji pa tudi drugod precej živahen, jesenska sezona pa ni bila posebno ugodna. Na domače letovištarje se pa seveda ne bomo mogli zanašati. Turizmu je bistven baš njegov mednarodni značaj. Napeti bo treba vse sile, da obdržimo naš turistični promet vsaj na dosedaj višini. Veliko odgovornost nosijo kreditne ustanove, ki financirajo naša turistična podjetja. Treba bo ohraniti našo turistično osnovno nedotaknjeno za boljše čase, ko bo dobil naš turizem zopet mednarodni značaj.

— **Zagrebska Trgovska zbornica ima novega predsednika.** Za volitev novega predsednika zagrebske Trgovske zbornice je vladalo med zborničnimi svetniki veliko zanimanje. Javna plenarna seja zbornice je bila včeraj dopoldne. Predsedoval ji je najstarejši zbornični svetnik v pokopini veliki župan Dragan Trski. Na dnevnem redu so bile med drugim tudi volitve novega predsednika. Izvoljen je bil lekarnar mag. pharm. Konstantin Vovk, ki je dobil 43 glasov, dočim je dobil dosedajni predsednik Stjepan Krasnik samo 20 glasov. Novi predsednik je imel po izvolitvi programatičen govor o bodočih nalogah in delu zbornice.

— **Prvi besarabski Nemci na Gorenjskem.** Z izredno dolgim vlakom, iz samih Pullmannovih vozov so prispeli v soboto na večer na Gorenjsko prvi besarabski Nemci. Vlak se je ustavil tudi na postaji v Otočah, kjer so imeli domačini priliko izmenjati z Nemci nekaj besed. Nemci so bili dobre volje, skupina fantičev je celo zapela pesem. Nemci so se vozili z našo garnituro menda do Jesenic, nakar so prestopili v nemške vagone.

— **Ustanovitev centrale za premog, koks in metalurgijo.** V beograjski industrijski zbornici je bila včeraj konferenca ožjega odbora za ustanovitev centrale za uvoz rudarsko metalurški surovin in proizvodov za rudarsko metalurško industrijo. Usvojeno je bilo stališče, da naj bodo nosilci centrale ožji združeni strokovne organizacije s tem, da se ustanovi posebna organizacija za premog in koks, posebna pa za metalurgijo. Nosilca zajednice za premog in koks bosta Združenje rudnikov in topilnic ter organizacija trgovcev s premogom in koksom na delo. Metalurško zajednico pa ustanove Vsestranska zveza industrije železa in kovin, Zveza zrakovne industrije in Vsestranska zveza trgovcev z železom na delo.

— **Prvi planinski dom v vrbski banovini.** V navzočnosti zastopnika vojnega ministra generala Vojislava Kostića in drugih dostojanstvenikov je bil v nedeljo svetveno blagoslovljen in odprt na hribu Starčevića v višini 1.000 m, 8 km od Banialuke prvi planinski dom v vrbski banovini. Zgradila ga je banialuška podružnica planinskega društva Romanija.

— **V treh dneh samo trije vlaki z besarabskimi Nemci.** V začetku je bilo do o, čeno, da bo vozilo skozi naše kraje vsak dan šest vlakov z nemškimi izselenci iz Besarabije in Bukovine, pozneje se je na izkazalo, da to ne bo mogoče. Nastale so razne ovire, prvi vlak z nemškimi izselenci je vozil skozi Zagreb v soboto popoldne. Naslednja dva vlaka sta vozila v nedeljo popoldne. V ponedeljek ni bilo nobenega vlaka. Prevoz nemških izselencev se bo torej precej zavlekel.

— **Poseben mestni davek na potrošnje v Zagrebu.** Zagrebska mestna občina je sklenila pobirati posebni davek na potrošnje in sicer od 5. oktobra. Pobiral se bo po 22. zvečer v vseh restavracijah, gostinjah in kavarnah in plačevali ga bodo morali gostje.

— **Sušak dobi monumentalno cerkev.** Po dolgi obravnavi in pogajanjih je bilo končno sklenjeno zgraditi novo rimokatoliško cerkev Sv. Cirila in Metoda na takozvanem Skvaževu na Sušaku. Načrte je napravil slavni kipar Ivan Meštrovič, ki bo tudi sam nadziral gradnjo s pomočjo svojih učencev.

— **Mednarodna razstava umetniške fotografije v Zagrebu.** V soboto 5. t. m. bo v Zagrebu svetovna otvorjena VIII. mednarodna razstava umetniške fotografije, ki jo priredi zagrebski Fotoklub. Razstava bo v Umetniškem paviljonu.

— **Hrvaške obrtniške zbornice dobe centralo.** V Splitu so se pričela v nedeljo posvetovanja zastopnikov obrtnih zbornic iz Splita, Zagreba, Osijeka in Dubrovnika. Gre za ustanovitev njihove centralne v Zagrebu, ki bo skrbela za uvoz in razdelitev surovin in pogonskih snovi za obrtnike.

— **Nov grob.** V častiljivi starosti 83 let je umrla v Kropi bivša trgovka s šporecjo in posestnica g. Helena Smrekarjeva. Umrla je v svoji rojstni hiši na Trgu, kjer je preživela vse svoje življenje. Rojena žmikec se je poročila pred mnogimi leti z domačinom Smrekarjem. Mož ji je umrl tik po svetovni vojni. Leto pa so Smrekarjevo tudi toliko upognila, zlasti v zadnjih letih, da je morala opustiti trgo-

vanje. Smrekarjeva trgovska hiša je bila znana svoj čas daleč naokoli, saj so trgovali notri do Trbiža, Trsta, Beljaka in Gradca. Doma se je Lepkov trgovski dom uveljavil ob vseh priložnostih. Pri njih se je pripravljalo vse, kar je potreboval trg za domače potrebe. Pokojnica zapuščala sestro Ano. Trgovka Smrekarjeva je bila v ožjem sorodstvu s slikarjem Zmitkom in sestra pokojne ravateljice na zasebni meščanski šoli v Škofji Loki m. Mihaele. V desetletjih svojega sožitja s Kroparji si je pridobila rajna širok krog znancev, kar je najbolje pokazal tudi pogreb v soboto. Nosili so za krsto mnogo sopkov in cvetja, pogrebne molitve sta opravila dva župnika, domačin in dobravski, v žalni sprejvod pa se je uvrstil malone ves trg, ki je tako izkazal svoje spoštovanje spominu žene, ki je bila tako dolgo zvesta Kropi. Pokoj njeni duši!

— **Vpokoje — prijave za prejem drag. doklad.** Direkcija drž. železnice v Ljubljani obvešča vse upokojence, provizioniste, miloščinarje in rentnike, da jim bo v prihodnjih dneh poslala nove prijave za prejemanje drag. dokladov in vseh vpisov podatkov kot so označeni na tiskovini. Vpokoje, ki stanujejo v mestih: Ljubljana, Maribor in Celje, dobe »Prijave za prejem drag. dokladov na postajah: Ljubljana, Maribor in Celje. Vsi upokojeenci, tuči oni, ki prejmejo prijave v izpolnitve po pošti, predložijo iste najkasneje do 31. t. m. edinci, v čigar evidenci se nahajajo in kjer dode tudi potrebna pojasnila. Službene edince pošljejo prijave na: »Obči oddelek — pokojninski odsek« direkcije.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo deževno in zmerno hladno vreme. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Dubrovniku 26, v Kumboru 24, v Splitu 23, na Rabu 21, na Visu 20, v Beogradu 13, v Sarajevu 12, v Zagrebu 10, v Mariboru 9, v Ljubljani 8. Dovi je kazal barometer v Ljubljani 762,7, temperatura je znašala 7,0. — **Zadnja prilika: obiščite Sončno Dalmacijo!** Petdnevni avtoizlet 7. oktobra! Znameniti kraji, zanimivi doživljaji! Zahajate najprej spored potovanja — pa se boste gotovo pridružili izletnikom! Sončna Dalmacija — najlepša v jeseni! Znameniti kraji, zanimivi doživljaji! Prijave in vplačila do 3. oktobra. — Uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-c. 376—n

Preselili smo TRGOVINO ROKAVIČAR iz Prešernove ulice — v nove moderne prostore HOTELA SLON!

ROKAVIČAR

— **Nesreče.** Triletnega posestnikovega sinčka Antona Uršiča iz Tomišlja je zgrabil vitelj in mu namolil več reber na desni strani. — 38letni posestnik Jos. P. Kočak iz Trebnjega se je včeraj pripeljal domov z dvopreznim vozom, doma pa so ga konji pritiskali k steni, tako da si je zlomil več reber. — V bolnico so prepeljali tudi 13letnega sina mestnega delavca Ludvika Oražma, ki ga je v Kamniški ulici podrl neznan kolesar ter ga poškodoval po glavi in po životu.

— **Ponarejene dolarske čke so prodajali.** Zagrebska policija je aretirala 15 prodajalcev ponarejenih dolarskih čekov. Čeki res izvirajo iz ameriške banke, toda znesek daleč presega stvarni znesek, za katerega je imel lastnik čekovne knjižice v dotični banki krite.

— **Bogat plen vlomilcev.** V nedeljo ponoči je bilo vlomljeno v Zagreb v pisarno tvrdke Viktor Serž. Vlomilci so navratili železno blagajno, iz katere so odnesli din 54.000 našega in tujeja denarja.

— **Smrtna nesreča in samomor.** V nedeljo zvečer se je pripetila na železniški progi med Sarajevom in Bos. Brodom smrtna nesreča. Zasebni namestencev Josip Halak je prišel na postajo v Sarajevu, ko se je vlak že pomikal. Hitro je skočil v vagon, pri tem se mu je zataknil suknjič za stopnice. Tako je vlak vlekel Halaka po progi, dokler ni udaril ob kilometrski kamen. Strojevodja je slišal obupne krike in je končno vlak ustavil. Toda bilo je že prepozno. Izpod koles so potegnili Halaka z mrtvega. — V soboto zjutraj so našli med postajama Pavlovi in Ormož truplo neznanega moškega, v katerem so spoznali 31letnega Avgusta Laha iz vasi Hum. Lah je skočil pod vlak. Kolesa so mu odrezala glavo, roke in noge. Kaj ga je poglavo v smrti ni znano.

— **30.000 din nagrade za izsleditev morilca.** V Zupanji vasi blizu Vinokovca sta bila v nedeljo zvečer umorjena mesar Ivan Balentovič in njegova žena Katica. Gre za roparski umor. Oblasti so razpisale nagrado 30.000 din, ki jo dobi kdor bi morilca izsledil.

— **Letina oliv v okolici Dubrovnika.** V dubrovniškem srežu bo znašal letošnji pridelek olivnega olja okrog 150 vagonov v vrednosti 30 do 35.000.000 din. Letina oliv je bila srednja, kakovost pa slaba zaradi olivne mušice.

Borzna poročila

Curlh, 1. oktobra. Beograd 10, Pariz 9,85, London 16,95, New York 435, Milan 21,975, Madrid 40, Berlin 174,50, Stockholm 104, Budapešta 225.

Iz Ljubljane

— **Iz Vse naše ljubljanske naročnike opozarjamo,** da moremo priznati le tista naročila in plačila, ki so bila izvršena v upravi našega lista, nikakor pa ne plačil, ki so bila izvršena potom naših raznašalcev ali drugih nepooblaščenih ljudi.

— **Iz Prof. Vojteh Štrukelj umrl.** Dovi je mnoge presenetila vest, da je nepričakovano umrl profesor I. državne realne gimnazije Vojteh Štrukelj. Se včeraj je zdrav sedel za katedro, a okrog ene ponoči mu je postalo slabo in zadela ga je srčna kap. Pokojnik, rojen v Rovu v Kočevju, je bil star šele 34 let. Bil je sposoben in energičen vzgojitelj. Njegova stroka je bila zlasti zgodovina, o kateri je s prof. Binterjem napisal učbenik za nižje razrede gimnazije. Najprej je bil suplent na II. državni gimnaziji, zadnja leta pa profesor na I. drž. realni gimnaziji. Poročen je bil z gospo Mileno, rojeno Verbič, profesorico glasbe, poleg nje pa žaluje za dobrim ockom tudi hčerka Tanja. Izgubili smo dobrega vzgojitelja mladine, ki ga bo zlasti pogrešala realna gimnazija. Pogreb bo jutri ob 15 iz hiše žalosti Večna pot 10. na pokopališče na Viču. Casten mu spomin, ugledni rodbini naše iskreno sožalje!

— **Iz Novo dnevno mestno zavetišče za otroke.** Danes 1. oktobra je začelo poslovati dnevno mestno zavetišče za dojenčke in male otroke v mestni stanovanjski koloniji za Bežigradom. V zavetišču je predviden poseben oddelek za 12 malih otrok do 4. leta starosti in oddelek za 12 dojenčkov siromašnih staršev iz hiš mestne občine, ki so zaposleni čez dan. Starši se vabijo, da prinesejo svoje otroke v zavetišče, ki bo poslovalo od 7. zjutraj do 6. zvečer.

— **Iz Prošnja policijski upravi.** Stanovaleci bližnjih hiš odnosno starejši ljudje, ki hodimo peš čez brv pri gostilni Kolesarjeva, opozarjamo policijsko upravo, da je hoja tod zelo nevarna zaradi brezobzirnega divjanja kolesarjev v obeh smereh. Nujno potrebno bi bilo tu nekaj ukreniti, da se prepreči brezobzirna vožnja večine kolesarjev. Posebno ob gotovih urah zjutraj, popoldne in zvečer drve kolesarji na vse strani. Zjaj, ko imamo že tako kratek dan, vozijo zvečer brez luči, kar je tem nevarnejše. Tudi po pešpoti med Kopališko in Riharjevo ulico drve kolesarji in motorna vozila tako, kakor da pescev sploh ni na svetu. Če srečaš pod Habetovim vrhom širok avto ali voz, se nimaš kam umakniti. Tu bi lahko dalo cestno nadzorstvo zabiti nekaj kolov, da bi vožnja ne bila mogoča po pešpoti. Pri prvi naj bi pa zabili v zemljo stebel in pritrtili nanj križ, da bi ga pesce zasakal, in stvar bi bila opravičena. Svarilne tablice bi itak

in v Zagrebu, kjer so ga predvajali pred par mesci, je ostal film dolge tedne predmet vsesplošnega zanimanja. Ljubljana bo tedaj prav tako deležna spoznatja največje madžarske filmske umetnine in z njo vred najslavnejšo madžarsko filmsko umetnico mlado Katalino Karady, ki igra v filmu glavno vlogo. (—)

— **Iz Arretiran tat koles.** Na dvorišču gostilne »Balkan« na sv. Petra cesti je včeraj zalotil neki gost mlajšega neznanca, ki se je sukal okrog njegovega kolesa, prislonjenega k zidu. Gost je tatu takoj zgrabil in ga izročil stražniku. Na stražnici se je aretirane predstavil kot Matija Ivanuša, v sobi zasliševalnega uradnika na kriminalnem oddelku pa se je spremenil v Vin-

ka Pustavrh. Izgovarjal se je pač, da ima kot Ivanuša manj grehov na vesti, dočim je Pustavrh že star grešnik. Pustavrh, ki je res že znan tat in ki je zadnje čase pridno kradel kolesa na Ljubljani, so danes izročili sodišču.

— **Iz Dve žrtvi pretepa.** V neki kavarni je ponoči nastal prepri med gosti. Iz prepira se je kmalu razvil hud pretep, med katerim je pijan neznanec stekel na cesto in udaril šoferja F. S. s kamnom po glavi. Poškodovanca so morali prepeljati v bolnico. — Zrtev pretepa je postal tudi prevoznik Jakob S., ki se ga je nekdo lotil na Doljenjski cesti in ga poškodoval na glavi in po životu.

Delovanje Sokolskega društva Celja-matice

Redna glavna skupščina Sokola Celja-matice

Celje, 30. septembra
Sokolsko društvo Celje-matica je imelo pred dnevi v veliki dvorani Narodnega doma v Celju redno glavno skupščino. Otvoril jo je društveni starosta br. dr. Milko Krašovec, ki je navzočim pozval, da vzklíknejo v pozdrav Nj. Vel. kralju Petru II. Pozdravil je župnega odposlanca br. dr. Kloarja in zastopnike tiska br. Pečnika in Četina. Starosta je govoril o pripravih za društveno 50letnico, ki bi jo bili morali v zvezi s pokrajinskim zletom proslaviti letos 28. in 29. junija. Priprave so bile v polnem razmahu, ko se je moralo društvo zaradi splošne prepovedi javnih nastopov odločiti, da preloži jubilejni zlet. Poročal je o poteku pogajanj za novo letno telovadišče, ki ga bo občina uredila do 1. aprila 1941 na Spodnjem Lanovcu. Omenil je narodno obrambno delo in pa živahen pouk v streljanju, ki ga društvo goji. Br. starosta se je spomnil zaslužnih umrlih članov br. Matka Šmida in vladnega svetnika Emilijana Lileka, nadalje v Ptuju umrlega br. dr. Bele Stuhca in znanega ljubljanskega pionirja br. dr. Rika Fuxa. Na koncu svojega poročila se je zahvalil vsem članom in članicam uprave in prednjaškega zbora za zvesto sodelovanje.

Brat dr. Kloar je pozdravil občni zbor v imenu celjske sokolske župe in čestital marijivi župni ednici k njeni 50letnici. Tajnik brat Janko Hočevar je poročal o prireditvah v preteklem letu, da je društvo pridridlo akademijo, božičnico, silvestrovanje maskarado za deco in za članstvo, čajanko za naraščaj, obrambni zbor, proslavo kraljevega rojstnega dne in pešizlet iz Celja preko Laškega in Sv. Jederti v Hrastnik. Društvo se je udeležilo svečanega odprtja spomenika Viteškemu kralju v Ljubljani in proslave 50letnice Sokolskega društva v Zagorju. Pri društvu se je oenoval tudi socialni sklad br. Matka Šmida.

Sledili sta poročila načelnika br. Konrada Grlica in podnačelnice sestre Anice Pfeffererjeve o obisku telovadbe moških in ženskih oddelkov. Poročili sta se bavili z udeležbo na tekmah, z doseženimi uspehi na tekmah, udeležbo na nastopih in seveda tudi s pripravami za jubilejni zlet, saj je velik del teh priprav bil na ramah članov in članic društvenega prednjaškega zbora.

Društveni provetar br. Franjo Čepin je bil na dopustu, pa je njegovo poročilo prečital brat Vinko Blaško. Osnovan je bil društveni prosvetni odbor, ki je imel 5 sej. Bili so 4 debatni večeri, izveden je bil tečaj za novo članstvo in pred vrstami so bili nagovori. Aprila je bil prirejen dru-

žabni večer. Godbeni odsek pod vodstvom br. Hočevarja razveseljivo napreduje, medtem ko je dramski odsek v snovanju in je pričakovati, da se bo vsak čas sestavil poseben gledališki odbor. Knjižnica šteje 443 članskih, 52 naraščajskih in 16 knjig za deco, skupaj 511 knjig in brošur. Društvo je izdalo knjigo »Zgodovina Celjskega Sokola«, ki jo je napisal prof. br. Janko Orožen. Pridno je poslovala novinarska služba ki jo je opravljal br. prosvetar. Napisanih je bilo vsega 31 člankov, 9 poročil in 121 daljših in krajših notic. Prosvetar se je zahvalil časopisju, ki ga je podpiralo, posebej se br. Pečniku, ki je dal na razpolago posebno rubriko v »Novi dobi« za vesti in poročila Sokola-matice.

Br. Modic je seznanil občni zbor s številnim stanjem pripadnikov. Društvo šteje 378 članov, 192 članic, 71 moškega in 51 ženskega naraščaja, dece je moške 113, ženske 118, skupaj 923 pripadnikov.

O stanju imovine sta poročala društveni blaginjski br. Ivo Svet in blaginjski gospodarskega odbora br. Jože Pečnik. Na predlog nadzornega odbora je prejala uprava razrečnice.

Pri volitvi uprave je dobila od 122 veljavno oddanih glasov 87 glasov naslednjega lista: starosta dr. Milko Krašovec, podstarosta dr. Alojzij Nendl, načelnik Branko Prekoršek, I. podnačelnik Maks Gruden, II. podnačelnik Vinko Blaško, načelnica Milka Lojkova, I. podnačelnica Cveta Medvedova, II. podnačelnica Anica Pfeffererjeva, prosvetar Franjo Čepin, blaginjski Jože Pečnik, matrikar Miroslav Močič, v odbor so bili izvoljeni tudi Franjo Dolžan kot predsednik gospodarskega odbora, Valda Inkretova kot garderobierka, Anton Baša za socialni odsek in dr. Marjan Bregant kot društveni zdravnik. Revizorja sta Stanko Perc in Drago Naprudnik, praporščak Franc Geručan. V častno razpisali so bili izvoljeni dr. Joško Pozar, dr. Josip Dolničar, dr. Milan Orožen in Konrad Grilec. Mesto tajnika je nezasedeno in bo uprava po potrebi še kooptirala brata ali sestro, ki bo prevzel to mesto.

Članarina znaša letno 36 din, prispevek za nabavo krovov pa 6 din, skupaj 42 din na leto. Na predlog brata Vinka Blaška pa bo društvena uprava odmerjala gmočno boljše situiranim članom in članicam višjo članarino in sicer po sorazmernju gmočnega položaja posameznika.

Iz poročil smo posneli, da je društvo kljub današnjim nič kaj povoljnim prilikam pridno delovalo. Ob vstopu v drugo polovico stoletnice želimo Sokolu Celju-matici še večjih uspehov in podvigov.

Mrzla, hladna jesen se nam obeta

Mnogo deževja, prvi sneg pa že sredi oktobra

Marihor, 1. oktobra.
Marsikdo, ki vremenskim prerokom malo ali sploh nič ne zaupa, je moral te dni vendarle misliti na naše zadnje vremensko poročilo o opozorilo na večji vremenski preobrat in na splošno nepričakovani neprijeten konec naravnost idealnega lepega pozoletja. Ob izidu poročila (27. septembra) je sicer kazalo, kakor da je slo le za mimolodno slabo vreme 26. septembra in da bo vsaj konec septembra tudi tako prjeten, kakor so bili nekateri dnevi tega meseca kot predhodnika med poletjem in jesenjo. Pa se je — žal za vse, kar je prav sedaj odvisno od lepega vremena — izkazalo, da je bil 27. september zelo varljiv predhodnik vremena, kakor ga imamo še danes in kakor se nam razen kratkih presledkov še obeta tudi za prve dni oktobra. Sneg po naših nižjih planinah se je od lani zakasnil le za dva dni, zato pa je leto padlo več in nam bliže: tudi že na Pohorju (v noč od 29. na 30. septembra). Na splošno pa se sneg — ob vzhodnem vetru — obeta že sredi oktobra, pri čemer pa niso izključena presenečenja tudi že prej. Na to možnost zlasti opozarjajo

žerjavi in bele (severne) divje goši, ki so v večji jati pasirale Marihor v noč 26. septembra. Kako so vodniki te jate skrbeli za očitno porazgubljene posamezne sopotnice, to je zanimiv dogodek, vreden da ga ob drugi priliki posebej opišemo.

Prav ta mimohod omenjenih selivk, zlasti pa belih goši, je dal zopet povod za misljenje, da ima letos tudi izrednost vojne odločitvi vpliv na celotni razvoj vremena in da je ta vpliv tako silno močan, da smemo vsak čas računati s presenečenji. Ker je to misljenje tudi splošno razširjeno, bi bilo pač umestno, da se tega vprašanja lotijo poklicni meteorologi in ga obravnavajo tudi v poljudni, splošno razumljivi obliki. To vprašanje je tudi sicer tembolj važno, ker je v njem zapopadeno tudi kardinalno vprašanje: regulacija vremena na svobodni človeški volji, ki bi napravila konec tako rekoč vremenski anarhiji. Da ima vreme svoj vpliv na celoto življenja, zlasti pa na človeka, to je gotovo. Da pa je tudi obratno mogoče, to, kakor rečeno, je še odprto, pa že bolj zanimivo vprašanje, kakor se komu dozdeva. —re.

Naše gledališče

OPERA
Začetek ob 20. uri

Torek, 1. oktobra: zaprt
Sreda, 2. oktobra: Grof Luksemburški.
Opereta. Red Premierski.
Četrtek, 3. oktobra: Fidelio. Red Četrtek.
Petek, 4. oktobra: Zaprt.

★
Klasično opereto z opernimi močmi v glavnih partijah bomo slišali jutri zvečer, ko se bo vršila premiera Leharjeve opere »Grof Luksemburški«, v kateri bodo sodelovali poleg Sonje Ivančičeve in Francie se: Barbičeva, Zupan, Poličeva, M. Sanci in drugi. Režiser: Emil Frelih. Dirigent D. Zebre.

Inozemska časopisa »Münchner Neueste Nachrichten« in »Berliner Tageblatt« sta napisala o plesalcu Borisu Pilatu sledečo oceno: Boris Pilato očituje v svojih plesih do ekstaze izpeljano stilizacijo gibov, ki se sprosti v spretnih prireditih in skokih. Boris Pilato kaže kot plesalec mnogostransko darovitost ter se odlikuje z ritmičnim občutjem ter prebrantnostjo plesnih kretanj. Prvič na našem odru ga bomo videli jutri zvečer v opereti »Grof Luksemburški«, kjer bo skupaj z Erno Moharjevo plesal veliki valček.

DRAMA
Začetek ob 20. uri

Torek, 1. oktobra: Romeo in Julija. Red
Sreda, 2. oktobra: Razvalina življenja. Red
Četrtek, 3. oktobra: Romeo in Julija. Red
Petek, 4. oktobra: Romeo in Julija. Red

Iz Maribora

— Nov grob. V Delavski ulici št. 27 je umrl upokojeni podpolkovnik Lavoslav Turčič. Pokojni je bil eden najstarejših Mariborčanov, saj je dosegel častitljivo starost 90 let. V Mariboru je bil zelo znan. Zaljubljen svojim našo globoko sožalje!

— **Mariborske športne novice.** Na obnem zboru mariborske sekcije zveze nogometnih sodnikov je bil izvoljen za predsednika Rado Kopić, za tajnika Josip Konič, za odbornika Vlado Bljak.

Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

V ljubljanski okolici je bil kupljen najcenejši svet po 10 din za kv. meter

Ljubljana, 1. oktobra. Industrialec Franc Heinrich ml., Gosposvetska cesta 13, je prodal zasebni Mariji Barletovi iz Metlike parcelo v izmeri 269 kv. m v katas. občini Dravje za 14.759 din.

Mesarski mojster Ivan Krušič, Ljubljana, Bezenškova ulica 10, je prodal ženi krojaškega mojstra Anici Petrovičevi, Tabor 4, štiri parcele v katas. občini Moste v skupni izmeri 1320 kv. m za 46.200 din.

Pravni referent OUZD Janez Eržen, Ljubljana, Triglavskva ulica 36, je prodal vdovi univerzitetnega profesorja Nežiki Hinterlechnerjevi, Tyrseva 37, parcelo v izmeri 909 kv. m v katas. občini Kapucinski predmestje za 70.000 din.

Posestnica Marija Zupančič, Toško čelo 4, je prodala posestniku Ivanu Zaletelu, Vižmarje 60, gozd in travnik v katas. občini Glince za 70.000 din.

Posestnica Štrukelj Ana, Ljubljana, Zapuška ulica 8 in posestnik Valentin Jonko, Dravje 50, sta prodala posestnici Angeli Kresetovi, Vošnjakova 4, parcelo v katas. občini Dravje za 23.800 din.

Posestnica Ljuba Stebljeva, Ljubljana, Cesta Vojvode Mišića 4, je prodala trgovcu Slavu Salamonu, Beethovnova 14, parcelo s hišo v katas. občini Poljansko predmestje za 435.000 din.

Solastnika Anton Krejčič, tovarniški ravnatelj v Rušah, in žena ravnateljica Ana Arko iz Ljubljane sta prodala profesorjevi ženi Bredici Slodnjakovi svoji dve tretjini zemljišča v katas. občini Sv. Peter v izmeri 1648 kv. m za 87.893 din.

Posestnik Anton Codelli je prodal Andreju Vovku, Privoz 11, parcelo v katas. občini Udmat v izmeri 625 kv. m za 43.750 din.

Posestnica Ana Zaletelova, Devinska 9, je prodala posestniku Ivanu Brecljniku, Velika čolnarska ulica 21, parcelo z zgradbo v katas. občini Trnovsko predmestje za 17.000 din.

Posestnik in tovarnar Puh Josip, Gradaška ulica 22, je prodal posestnici Gyura Fani, Svetosavska 24, parcelo v izmeri 227 kv. m v katas. občini Sv. Petra predmestje za 34.050 din.

Posestnica Emil Ecker in Hugo Ecker, Slomškova 4, sta prodali trgovcu Saši Kovacu, Tyrseva 12, parcelo s hišo v katas. občini Ježica za 200.000 din.

Posestnik Franc Pretnar, Vižmarje 148, in njegova žena Angela sta prodala posestnici in trgovski pomočnici Alojziju Krušiču, Vižmarje 10, parcelo v katas. občini Vižmarje za 10.000 din.

Odvetnik dr. Josip Hacin, Beethovnova 13, je prodal posestnici Vidi Paternostovi, Predjamska 39, parcelo v izmeri 158 kv. m v katas. občini Gradiško predmestje za 2500 din.

Tvrška I. Knez, Gosposvetska 1, je prodala uradniku Mestne hranilnice v Mariboru Konradu Vasiču dve parceli v skupni izmeri 776 kv. m v katas. občini Spodnja Šiška za 54.320 din, mag. pharm. iz Trbovelj Lidvini Poženelovi parcelo v izmeri 768 kv. m za 67.800 din, artilerijskemu tehničnemu uradniku iz Kragujevca Janu Welgunju parcelo v izmeri 6 a 85 kv. m za 54.800 din, zasebniku Avgusta Verbiču in njegovi ženi Mariji, Maribor Aleksandrova 31, parcelo v izmeri 20 a 12 kv. m za 140.840 din.

Tvrška Knez, Fili Supančič in Leopoldina Strassmann so prodali posestnici Leopoldini Margon, Ljubljana, Brdo 77, parcelo v izmeri 503 kv. m v katas. občini Spodnja Šiška za 5030 din, torej kvadratni meter po 10 din. To je bil v zadnjih mesecih najceneje kupljen svet v ljubljanski okolici.

Zasebnica Frančiška Premru, Gasilska cesta 3, je prodala učenci Pavli Mertelj, Masarykova 14, parcelo s hišo v katas. občini Črnuče za 90.000 din.

Odvetnik dr. Srečko Goljar v St. Vidu je prodal štud. med. Gabrijeli Ehrlich, Semeniška 2, parcelo v izmeri 1568 kv. m v katas. občini St. Vid za 120.000 din.

Konvent Misijonske družbe v Ljubljani, Tabor 12, je prodal posestnici Frančiški Gjura, Svetosavska 24, parcelo v izmeri 160 kv. m v katas. občini Sv. Petra predmestje za 16.000 din.

Posestnik iz Soteske Ivan Zajc je prodal posestnici Josipini Paternoster iz Podgorice parcelo v izmeri 3882 kv. m v katas. občini Podgorica za 7000 din.

Posestnik Andrej Babnik, Dravje 48, je prodal Stavbeni in gospodarski zadrugi »Krojaški dom« zemljišče v katas. občini Dravje za 77.680 din.

Trgovac in posestnik Ivan Vreček, Korunova 7, je prodal trgovcu iz Podsmreke Josipu Pevcu svoje posestvo v katas. občini Trnovsko predmestje za 242.500 din.

Mestna hranilnica ljubljanska je prodala na dražbi kupljeno stavbo parcelo v izmeri 583 kv. m v katas. občini Pijava gorica posestnici Justini Drobnič iz Pijave gorice za 32.000 din.

Krušič Julija in Krušič Ivan, Bezenškova 10, sta prodala Alojzu in Stefaniji Detiček, Zaloška 121, parcelo v izmeri 663 kv. m v katas. občini Moste za 19.890 din.

Posestnik Egon Casagrande, Gerbičeva 45, je prodal Josipini Vehovec, Pristava 5, občina Polhov Gradec, hišo v Gerbičevi ulici v katas. občini Trnovsko predmestje za 150.000 din.

Krojači za zboljšanje svojega položaja

Sestanek Zdržbe krojačev in krojačic za srez Radovljica

Jesenice, 30. septembra. Zdržba krojačev in krojačic za srez Radovljico je priredila v nedeljo popoldne v Delavskem domu na Jesenicah sestanek vsega članstva, katerega se je udeležilo okoli 60 krojaških mojstrov in mojstric iz vsega radovljiškega okraja.

Načelnik g. Ivan Gogala iz Jesenic je poročal, da so stopili krojaški pomočniki v medzno gibanje in zahtevali 25% zvišanja mezd. Pomočnikov in pomočnic je 85 v vsem okraju. Govornik je dalje omenil, da je uprava o tem že sklepala in je pripravljena povisati mezde za 20%. Za 20% pa so bili pomočnikom prejemki zvišani že v mesecu maju, ko so moštvi izdali zadevni ravnalni cenik. Moštvi na večje povisane plače ne morejo orisati, ker so storiili v tem pogledu vse, kar je v njihovih močeh.

Zvišanju prejemkov krojaškim pomočnikom bo morala slediti višja tarifa za izdelovanje oblačil in sicer na podlagi ravnalnega cenika izdanega v mesecu maju tudi za 20%. Težje bo urediti razmerje s šiviljskimi pomočnicami. Moštvice priznavajo, da so zahteve pomočnic uravnotežene in da se morajo tudi njim zvišati prejemki, ki naj bodo v skladu s cenami življenjskih potrebščin.

Mezde pomočnic se bodo uredile takoli, ko izide nova uredba o minimalnih mezdah za našo banovino.

Na sestanku je prevladovalo mnenje, da vsak mojster v svoji delavnici s svojimi pomočniki doseže sporazum in to združeno sporoči. V primeru, da do sporazuma ne bo prišlo v 8 dneh, potem se bo prešlo h kolektivnim meznim pozajmanjem. Da se pomočnikom zvišajo mezde za 20% je glasovalo 80% navzočih mojstrov. Proti so bili le nekateri z mnenjem, da je bolje, če pride do stavke, da bo široka javnost bolje vedela in razumela težak položaj mojstrov in pomočnikov.

Po daljši debati, v katero so posegli moštvi in moštvice Vovk, Benedičič, Čelensnik, Lampert, Glavičeva in drugi, je izvenela zahteva vseh navzočih, da naj oblasti in javni organi v kati zahtevajo šušma-stvo, ki povzroča obrtnikom, ki s težavo plačujejo davke, veliko škodo. Le na ta način bo mogoče obrtne pomočnike plačevati.

Tukajšnji krojaški moštvi in pomočniki se nahajajo res v težkem položaju. Država najvažnejšim življenjskim potrebščinam stalno narašča. Blago za obleke je vsak dan dražje. Krojaški moštvi in moštvice morajo vse naročeno blago takoli plačati.

Vse stranke, ki naročajo pri krojačih novo obleko, bi s tem morale računati, da krojač od daianja na kredit ne more živeti in da ne more delati na počak. To pa je v rešitvi še posebno težko, ker velika večina železničarjev delavcev, nižjih namestnikov, upokojencev in malih obrtnikov, ki imajo vsi velike družine, pri najboljši volji ne morejo takoli pri krojačih in šiviljih svojih obveznosti poravnati. Nešteto je primerov, da morajo krojači gotove sranke čakati dolge mesece in tudi leta, da dobi račun za obleko, ki je morda že ponošena, in raztrgana, v celoti poravnani. So tudi primeri, da krojač ne dobi plačila niti za delo, kaj šele plačilo za dobavljeno blago in da je gotove dolžnike včasih zelo težko dobiti, ker so danes tu, jutri tam.

Sestanek krojaških mojstrov in moštvi, ki se je minilo nedeljo vršil na Jesenicah, je v dovoljni meri osvetlil težave mojstrov in pomočnikov in njihov lep apel na široko javnost, da bo pravilno razumela njih težak položaj.

Iz Poličan

Ljudje segaajo po lahkem zaslužku. Na Poljanekem so se dni ugotovili dva primera nezakonitega točenja alkoholnih pijač. Pri Barbki v hribih je bilo veselo. Hreščala je harmonika, fantje in dekleta so se zavrteli, po grlu pa je izginilo precej

litrov vina in piva, ki ga je Barbka prikubala žejm iz doline. Dražje kakopak ga prodaja, kajti nekaj zaslužka mora biti. Kakršna je pač volja ljudi, tako potem primaknejo k prvotni ceni. Barbko so imeli še dolgo na sumu, ali zalotiti ljudi na samotnih krajih ni lahko, prizadeti pa tudi ne obesaajo vsakega požirka na veliki zvon. Na podoben primer so naletele oblasti na drugem griču. Kar s tovarnim avtom so zavosili, da je bilo več piva, vina in žganja. V gozdu, blizu Franckinega doma, so pijačo iskovorili. Menda je šel vsak liter vina po štiri dinarje dražje na mizo. Vse račune pa so prekrizali čuvarji postav, ki so zalotili pošiljko. Francka sicer zatrjuje, da so porabili vino in pivo doma. Če je res, je pa drugo vprašanje, ko je znano, da dom ni tako trden, da bi si lahko privoščili celo pijačo. Zasačeni bodo morali v obeh primerih odgovorjati pred oblastmi.

Iz Celja

Otvoritev gledališke sezone v Celju. V novi sezoni Mestnega gledališča v Celju bo 10 predstav za abonma in sicer bo priredilo ljubljansko Narodno gledališče tri operne in tri dramske, mariborsko Narodno gledališče pa štiri dramske predstave. Sezono bo otvorila ljubljanska opera, ki bo gostovala v petek 11. t. m. zvečer in upriporila opero »Jenufo«. Prijava za abonma sprejema samo še do 8. t. m. Slomškova knjigarna.

Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in okolico bo v torek 8. t. m. od 8. do 12. v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ulici.

Podobor Udrženja rezervnih podoficirjev v Celju je priredil v nedeljo prijateljski sestanek s tovariši v Trbovljah. Sklenili so, da se ustanovi v Trbovljah poverjenišvo, v čigar območje bosta spadala tudi Zagorje in Hrastron. Za predsednika pripravilnega odbora je bil izvoljen g. Kuhar. Sestanka se je udeležilo 40 novih članov organizacije.

Umrla je v ponedeljek v Zavodni pri Celju 54letna babica Katarina Zupančeva. Istega dne je umrl v celjski bolnici štiriletni sinček železostrojarja Albin Jenko iz Čreta pri Celju.

Nesreča ne počiva. Ko se je 29letni vratar Maks Kovačič iz Rogaske Slatine vračal s motornim kolesom iz Levca domov, je počila os na vozilu Kovačič je padel tako nesrečno, da je dobil hude notranje poškodbe. V soboto se je sin pismoške Anton Košec s Polju pri Celju igral pri mlinu na Polulah. Ko se je preveč približal mlinskemu kolesu, se je kolo pritisnilo ob steno in ga poškodovalo po glavi. V Trbovljah je stroj v soboto zgrabil 15letnega kovaškega vajenca Konrada Stavca za desno roko in mu zmečkal kazalec. V Dobju pri Dramljah si je 57letni posestnik Anton Stojan pri padcu nalomil več reber in je dobil tudi notranje poškodbe. Ko se je 35letni posestnik Jože Kozmah iz Opotnice pri Konjicah padel z motornega kole-

sa in se močno poškodoval po trebuhu. V Levcu pri Celju si je 16letni trgovčev sin Josip Gorjup v soboto pri sekaniu drv presekal roko v zapestju. V Lipi pri Teharju se je 45letna dninarica Antonija Galufova pri padcu poškodovala po križu in hrbtu. V soboto je vozil 41letni posestnik Ignac Romih iz Zagorja pri Pilštani s parom konj vino iz Vrača v Zagorje. Med vožnjo sta se konja nenadoma splašila in sta zdrinjala. Romih je padel pod voz. Kolo mu je šlo čez desno roko in jo zlomilo v komolecu. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Iz Novega mesta

Za gradnjo mestnega kopališča bo mestna občina najela posojilo v znesku 300 tisoč dinarjev. Denar bodo občini posodili imovitejši meščani za dobo 10 let. Posojilo se bo obrestovalno po 3%. Konzorcij, ki bo zbral v ta namen omenjeno posojilo, je na čelu inž. Jože Medic.

Za mestne reveže. Občinski odbor je odobril nakladni kredit za denarne podpore mestnim revežem v znesku 10.000 din. Znesek se bo kril iz preostanka, ki ga izkazuje lansko proračunsko leto v znesku 109.265,20 din.

Za mestno električno podjetje. Za vzdrževanje mestnega električnega podjetja in investicije je občinski odbor odobril nakladni kredit v znesku 90.000 din.

Mestna občina je odobrila za gradnjo novega kopališča na Loku izreden kredit v znesku 78.306,80 din. Kredit se bo črpal iz fonda za naprav kopališča, ki je naložen v ta namen pri Mestni hranilnici.

Pomemben dar. Unija za zaščito otrok je darovala novomeški dijaški kuhinji 1000 din. Ta plemenita gesta unije zasluži vsu pohvalo naše javnosti.

Starega lisjaka so ujeli. V okolici Prečne je bilo zadnje čase pokradenega precejšnje množine vina. Vino je bilo ukradeno med drugimi tudi župniku Komlancu v Prečni. Sedaj se je novomeškim orožnikom posrečilo, da so pod težkimi dokazi aretirali starega znanca v kriminalu, Jožeta Mrvarja, ki je stanoval v Češči vasi, kjer je imel kar cel vinotoč, plincev pa vedno polno.

Pravo jesensko vreme smo dobili v soboto zvečer, ko je prišlo po lepih, toplih sončnih dneh, ki smo jih imeli kar 14 skupaj, deževati. Zaradi hudega deževja se je do ponedeljka ozračje shladilo v toliki meri, da so ljudje pričeli posegati po zimskih suknjah. Vremenski preokoli pa so mnenja, da bomo imeli kljub sedanjemu deževju še dosti lepih dni, kar je iskrena želja nas vseh.

Žitna skladišča grade. Na Ločenski cesti so pričeli graditi skladišče za žito. Skladišče bo dolgo 36 m in široko 11 m. Veliko stavbo gradi domače podjetje, tvrdka A. Okroglič. Podobno skladišče grade tudi v Velikih Laščah. Skladišče gradi novomeška tvrdka Fr. Rataj.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekriti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

ZA VSAKO PRILIKO najboljše in najcenejše oblačila si nabavite pri PRESKER Sv. Petra cesta 14

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu« ki so najcenejši

LEGITIMACIJSKE SLIKE za dijake izvršuje nitro in posmi Foto-atelje M. ANČIN Ljubljana, Tržaška 83 40. L.

KLISEJE LNO VEŠALNI JUGOGRAFIKA SV. PETRA NA PR. 23

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

LESENO STENO Z VRATI 180 cm široko, 310 cm visoko, lepo belo pleskano prodam. — Ogled od 3. do 4. ure popoldne v Šiški — Vodnikova cesta 12. 2235

JABOLKA kosmatince in druge vrste razpošiljamo v košarah po 12 kg din 56 po povzetju. Brača Pappo, Lukavac. 2262

VEČ AVTO GUM 34x7, malo rabljenih, ugodno naprodaj. Poizvedbe pri Jezernik, vulkanizer, Celje, Samostanska ulica. 2263

LOUK

Strojepisni pouk (desetprstni sistem)

Večerni tečaj, oddelki od 7/7 do 8. in od 8/8 do 9. ure zvečer za začetnike in izvežbance. Tečaj od 1 do 4 mesece. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 1. oktobra. — Šolnina najnižja. Največja strojepisnica s 50 pisalnimi stroji raznih sistemov. — Vpisovanje dnevno. Christofor učni zavod, Domo-branska c. 15, tel. 43-82. 1931

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

SREBRO, DRAGE KAMNE in vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

Jos. EBERLE LJUBLJANA — Tyrseva 2 (pačiča hotela »Slone«)

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

Sporidi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran! UPRAVA: Ljubljana — Knafjeva ulica 5.

Makulturni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knafjeva ulica šte. 5

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, oče, sin, brat, gospod

Štrukelj Vojteh

profesor I. drž. realne gimnazije

Blagega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v sredo 2. oktobra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Večna pot št. 10, na pokopališče na Viču. Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, dne 1. oktobra 1940.

Zalujoci:

MILENA, roj. VERBIC — soproga;

TANJA — hči, ter ostalo sorodstvo

Krinka ljubezni

Roma

— Častita sestra, pomilujte me, — je nadaljeval Gilbert. — Maščevani ste. Zame na tem svetu ni več sreče.

— Poglejte to obleko, pogledajte ta križ, — je odgovorila Françoise in se dotaknila svoje redovniške obleke in rožvenca, — in ne govorite o osveti, ko je moje srce tako daleč od nje.

In oba sta obmolnila. Toda Gilbert ni odšel.

Zdelo se je, da čuti potrebo odkriti svoje srce tej tako čudovito pomirjeni in potolaženi duši. Toda skrivaj se je ozrl na Marca de Plesguena. Zdelo se je, da starec ničesar ne vidi in ne sliši. Pogrezen je v opojnost, ki ni bila spanec, temveč sproščenost življenjskih moči. Izrpanih tem bolj z zadnjo napetostjo, je starec že izgubljal zavest tistega, kar ga je bilo malo prej razburilo.

— Lahko govorite, — je dejala Françoise in otožno prikimala z glavo. — Moj oče je namreč v duhu že daleč od naju. To, kar bova govorila, ga ne bo več razburjalo.

Stopila je od bolnika, pokazala Gilbertu na stol in tudi sama sedla.

— Gilbert, — je znova povzela besedo. — Nikoli vas nisem preklinjala. Vedno vas bom blagoslavljal za nagib, ki vas je privedel danes sem. Da, boga hočem prositi, da vam s stotero radostjo poplača največje zadoščenje, kar ste ga mogli prinesiti mojemu očetu.

— Kaj vi tega zadoščenja ne čutite? — je vprašal Gilbert.

— Posvetne stvari se me ne tičejo več. — Kaj se bo zgodilo z Valcorovimi posestvi, če vas priznajo za dedinjo?

— Siromaki jih dobe, — je odgovorila Françoise. — Toda zaenkrat še nismo tako daleč, — je pripomnila.

— Oprostite mi, sestra, jaz pa pravim, da smo že tako daleč. Vse prihaja na dan. Escaldas je bil umorjen... Pomislite samo!... Ah, če bi ne bilo hotelo, da bi konec še ne bil tako blizu! — Kaj? — je vzkliknilo dekletu, ki je dobilo v samostanu ime Serafina in ki je bila za hip oživila v nji prejšnja osebnost. — Kaj mar ne želite več zmagoslavja, resnice in pravice? Morda od tistega trenutka, ko vaši osebni računi niso več zvezani s tem?

— Moji osebni računi so še preveč zvezani s tem, — je zamrmral Gilbert.

In ne da bi čakal na njeno vprašanje, je vzkliknil živahno: — Ah, sestra, o vi, ki jo klčem tako zdaj in ki sem ji storil toliko zla... Nikar ne verjemite, da bi živila v meni samo sebičnost, strahopetnost in niz-

kotna dobičaželjnost. Bil sem pa seveda preveč lahkomišeln, nisem pomislil, da bi bil ravnal nelojalno s tisto pogodbo, ki me je vezala na vas. Na eni strani je bilo moje ime in vsa energija, ki sem jo porabil, da bi vam bila vrnjena vaša dediščina, na drugi strani je bila pa dediščina sama, ki bi mi jo bili prinesli, če bi se bila poročila.

— Tu je bilo še nekaj drugega, — je dejalo dekletu, — in to drugo ste izdali z dvojnimi izdajstvom, ker ste zapeljali nesrečno Bertrando.

— To je res, to je res! — je pritrdil princ živahno, — in ne bom se skliceval v opravičilo na priznane sljivo moralo družbe do strastnih moških, niti na iskrenost, s katero sem vam že v začetku priznal, da moja čustva niso odgovarjala vašim. Gotovo sem bil kriv. Toda častita sestra, ne morem priznati svoje podlosti, ki je ni bilo. Zaupal sem v vaše pravo, mislil sem, da bi vam mogel storiti uslugo, enako zahtevam moje častihlepnosti.

— Recimo, da je tako, — ga je prekinila Françoise. Toda čemu bi obujala te žalostne spomine. Ne obojam in ne dolžim vas. Kaj hočete od mene?

— Vaše sočutje, — je odgovoril. — Kazen, ki mi je ne želite, me je zadela. Kar sem imel najboljšega v sebi, se je zdramilo baš o pravem času, da bi mogel delati pokoro. Že več mesecev vem, kaj pomeni borba za življenje, kaj ima zdravega in odličnjega v sebi tudi zadovoljstvo, ki ga zapuščata. Nekaj dni je tega, kar vem, kaj je rodbina, kaj je sladkost domačega ognjišča, kaj je navzočnost žene, otroka, ki vas ljubita, ki pričakujeta od vas sreče.

Gilbertov glas se je tresel, ko je tiho pripomnil: — In končno tudi vem, kaj se pravi ljubiti.

Prikrto trpljenje je skrivljalo poteze sestre Serafine. Toda na videz mirna je izpregovorila. Stiskala je med prsti križec rožvenca, kakor da črpa iz njega moč.

— Napovedovala sem vam to, Gilbert. In mene to iskrnece veseli. Oženite se torej z Bertrando in priznajte svojega otroka.

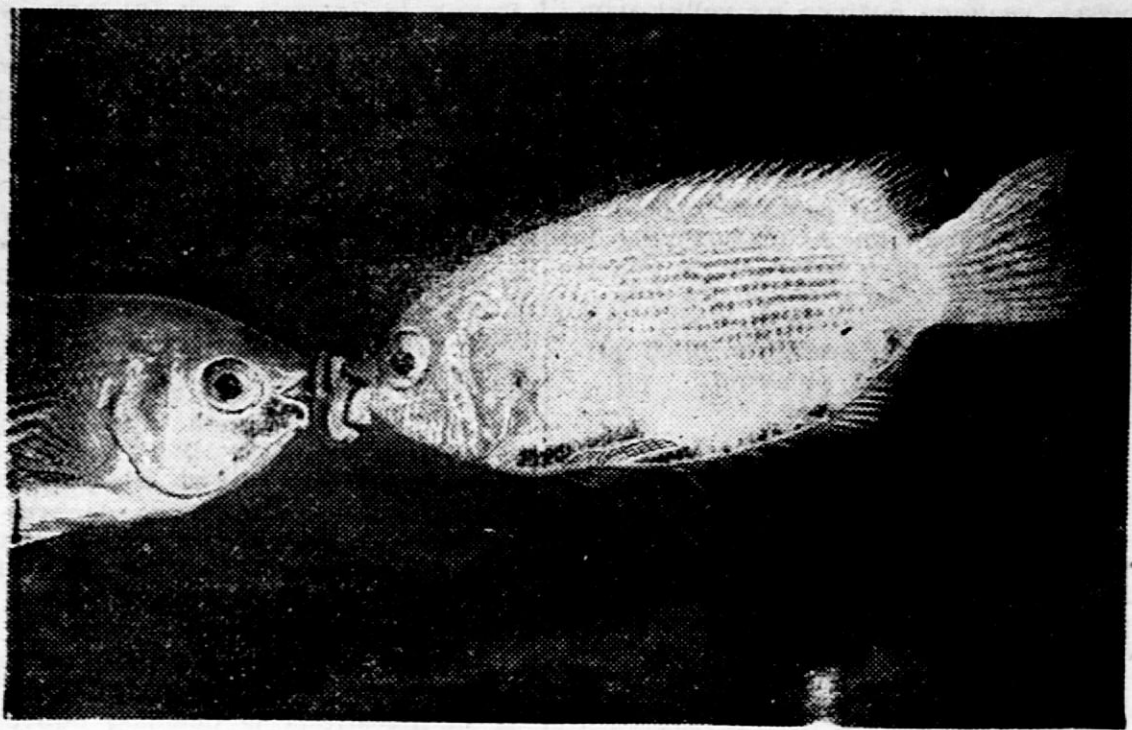
— Davi sem mislil na to, — je dejal.

— Davi? — je ponovila začudeno. — A zdaj?

— Zdaj je prepozno, — je vzkliknil Gilbert. — Valcorova afera je oživila po novici, približeni v vseh listih. Escaldasov umor, ki bo nedvomno dokazan, požene sleparja v katastrofo in ta bo zdaj definitivna. Vprašanje je samo, kdo je ta slepar? To je Bertrand Gael, Bertrandin oče. Nji pripadajo milijoni iz tiste Valcorije, ki je navzlic svojemu imenu v resnici podjetje genijalnega bandita. Čeprav ga ni ustanovil, ga je vodil in privedel do novega provita skozi dvajset let. Te zasluge mu ne more nihče vzeti. Markizova dedna posestva vam bodo prisojena. Dejali ste mi, da jih hočete porabiti v dobrodelne svrhe. Prav... Kaj pa ostanek... ogromno premoženje... Razumeti morate... Jaz, princ de Villingen bi bil lahko vzel za ženo dedinjo Valcorov, ne da bi se ponizal, zlasti ko je bila ta dedinja plemenita Françoise Plesguen, preden je položila večno zaobljubo. Lahko bi bil še večerjal storil svojo dolžnost s tem, da bi dal ime svoje matere svojemu otroku, poštenemu in ubogemu bitju, ki sem ga zapeljal. Ne morem pa reči Bertrandi: Bodi moja žena, v sedanjih razmerah, ki bo ves svet, ona in morda tudi jaz spravljal te besede v svezu s tako grdimi pobudami, da bi jih tudi v najlepših trenutkih svojega življenja ne bil zmožen.

Zlate ribice in njih življenje

V mestecu Martinsville v severnoameriški državi Indiani imajo farmo, kjer rede stalno okrog sedem milijonov zlatih ribic, ki gredo dobro v denar

Ljubezen v akvariju

Okrasek akvarija ali bazena so zlate ribice. Človek bi ne verjel, da se jih porabi na leto v dekorativne namene več milijonov. Povpraševanje je torej zelo veliko in zato proizvajajo zlate ribice na debelo. Največja tovarna sveta za zlate ribice je mesteca Martinsville v Južni Indiani v USA. Nikjer ni rečeno, da so tudi zlate ribice v našem akvariju od tod. Toda statistika kaže, da se je rodila dobra polovica vseh zlatih ribic v Martinsville.

Prvi začetki reje

Pridemo do velikih ploščatih posod, kjer se je zadnje dni izleglo 10 mil. zlatih ribic. To predstavlja veliko premoženje in zato se ne smemo čuditi, da ravnajo z zlatimi ribicami tako previdno. V bližnjem domu je moderno urejena kuhinja, kjer kuhajo ribicam zajtrk, obed in večerjo. To ni malenkost, kakor nam kaže kotel, kamor gre 350 litrov tekočine. S kuhinjo je v zvezi laboratorij, kjer ribicam dnevno preizkušajo hrano in ji dodajajo različne kemikalije, da se prepreči boleznim in pospešuje rast ribic.

Rejo zlatih ribic je ustanovil v Martinsville že leta 1900 E. C. Shireman. Bilo je točno 22 let potem, ko je pripeljal vice-admiral Daniel Ammen iz Orienta prvo zlato ribico v Ameriko. Shireman je prodajal najprej pralni prašek neke kemične tovarne, ki je prilagala vsakemu zavrtiku navodila. Ko jih je imel kupec določeno število, je dobil od trdke v dar zlato živo ribico. To je bila dobra reklama vaba, in ljudje so tako radi kupovali pralni prašek, da je prišlo podjetje v zadrego glede zlatih ribic. Takrat je šinila Shiremanu v glavo misel, da bi gojil za podjetje zlate ribice, namesto da bi prodajal pralni prašek.

Začel je z 200 ribicami. Delo je šlo dobro od rok in njegovo skromno podjetje se je jelo širiti. Zlate ribice so postale priljubljeno darilo tudi drugih trdk, ker se je kupujoče obinstvo zelo zanimalo zanje. Shiremanova farma zlatih ribic je lahko krila vse povpraševanje, 30 let po ustanovitvi je bilo podjetje že tako razširjeno, da je prodalo na leto 2.000.000 zlatih ribic, zdaj jih pa prodaja 30.000.000. V bazenih in ribnikih jih ima stalno okrog 50.000.000. Če bi jih postavili v vrsto tako, da bi se ena dotikala z glavo repa druge, bi dobili 4.500 km dolgo nepretrgano vrsto.

Tovarna za zlate ribice

V tovarni zlatih ribic je zaposlenih okrog 100 ljudi. Ti skrbijo za ribice, krmijo jih in stražijo s puškami v rokah, ter s pomočjo psov čuvajeve proti plamicam in strupenim kačam, love jih, razvrščajo, zavijajo in razvažajo. Samo za prehrano ribic potrebuje podjetje v našem denarju nad 3.000.000 letno. Hrano vozijo v ribnike z vozčki in avtomobili. Glavna hrana zlatih ribic so jajčni rumenjaki, močnatne jedi in črvi.

Poglejmo sedaj kako teče življenje zlate ribice na farmi v Martinsville. V ribnikih, kjer zlate ribice ležijo jajčeca, vise leseni okviri. Zapoljeni so s posebno vrsto mleka, pritrjenega z žično mrežo. Oplodjena jajčeca se na mehu ujamejo kakor drobni biseri. Ena samica zleže v sezoni okrog 75.000 jajčec. Povprečno 60% jajčec se oploji. Oplodjena so kristalno prozorna, dočim so neoplojena kalna, in združena v sluzasti tvarini. Okvirji s prestreženimi oplodjenimi jajčeci se prenašajo v betonske varilnice, ki jih je v tovarni 216.

Prva hrana drobnih izlezlih ribic je jajčni rumenjak, ki ga dovajajo v velikih količinah tudi zelo daleč. Tako dobavljajo Kitajska letno 12 ton jajčnega rumenjaka tej tovarni. Prvih 10 dni ostanejo izlezene

ribice še v betonskih valilnicah in požro mnogo mikroskopsko zdrobljene hrane. Potem pa gredo v večje rezervacije, ki jih je na farmi 350 in v vsaki je okrog 40.000 ribic. V enem dnevu morajo razmetati uslužbenec po vsaki teh posod okrog 15 kg posebne pšenične moke. Posode so dolge po 20, široke pa po 6 m. Dve veliki posodi sta brez vilic. V njih se goji vodni mrčes v ogromnih množinah. Ta služi za hrano še odraslejšim ribicam. Vsako jutro love mrčes z velikimi mrežami in ga prenašajo v posode z ribicami. Pri tem pazijo, da so posode vrste kolikor mogoče enakomerno razdeljene.

To je lahko pripovedovati, toda delo mora imeti znanstvenec podlago, če hoče biti uspešno. Izvedenec v ribji kuhinji je Holandec Van Hoy. Mož z zanimanjem pripoveduje kako težko je uganiti koliko je v bazenu zlatih ribic in koliko hrane morajo dobiti. Komaj zlezene ribice so v vodi skoraj nevidne, zlasti če je nebo oblačno. Van Hoy si je napravil posebno palico, ki ima na koncu drobno kovinasto zrcalce. Če potisne palico v vodo, lahko vidi ali pa tudi sešteje ribice s pomočjo zrcala. Palico potisne v razne globline in v raznih krajih bazena. Tako lahko približno določi koliko je ribic v bazenu. Koliko hrane potrebujejo se pa spozna po analizi vode in blata na dnu. Ob določenem času vzamejo iz bazena nekaj vode in blata in če najdejo v njem neoparabilno hrano, omeje krmiljenje. V nasprotnem primeru morajo dati ribicam več hrane, ker ne smejo trpeti lakote. Na tisoče dolarjev gre vsako leto za kemično analizo in preizkušene snovi, ki morejo v vodi uničiti različne škodljivce zlatih ribic iz živalskega in rastlinskega sveta, ne da bi škodovali ribicam. Nekatere take snovi so ugotovili in postale so važna tajna tovarne, ker vplivajo tudi na lepo barvo ribic.

Znanost pomaga prirodi

Prve mesece so zlate ribice olivnozeleno barve. Zanimivo je, da je njihova barva najtemnejša, preden postanejo rdeče in dobe zlati nadihi. Zdi se kakor da bi morala koža poprej izločiti vse temno barvilo. Ker traja menjanje barve več mesecev so poskusili v laboratorijih pospešiti ta proces. Ribice so gojili v odprtih, zaprtih, plitvih in globokih bazenih, na solncu, v senci, v hladni, topli in v vodi pomešani z različnimi kemikalijami. Toda vse prizadevanje je ostalo brez uspeha. Izprememba barve je nastala približno po štirih mesecih kakor v odprtih bazenih. Pač se pa da uspešno vplivati na rast zlatih ribic z različnimi kemikalijami. Na farmi v Martinsville se je posrečilo v štirih mesecih vzgojiti 30 do 40 cm dolge zlate ribice.

Povprečna dolžina zlatih ribic, ki pridejo v prodajo, pa znaša okrog 7,5 do 10 cm. S pomočjo hrane se da njihova rast točno usmerjati in ustaliti. Hrana in zonet hrana, to je najvažnejši pri reji zlatih ribic. V eno izmed velikih posod z odraslimi ribicami vržejo delavci vsako jutro blizu 3 tone različne hrane. Samo čez zimo skrb za hrano malone odpade. Ribice namreč spe pod ledom. Zdi pa zdi napravijo v led luknjico in potisnejo v vodo palico z zrcalom. Če se ribice nekoliko premikajo, jim vržejo nekaj hrane.

Letina zlatih ribic

Zlate ribice se prodajajo skozi vse leto, največ jih pa nalove iz bazenov v jesenskih mesecih. Vodo iz bazenov skoraj vsi izpuste in ribice pobirajo z mrežami v čebrčke, v katerih jih odnašajo k cisternskim avtomobilom. V en tak avto jih gre

do 200.000. Avto ima 10 koles in v cisterno gre 50 hl vode. Posebna naprava skrbi za to, da imajo ribice vedno dovolj čistega zraka. Posode so izolirane proti mrazu in vročini s plutovinasto in kovinasto prevleko. Za prodajo na drobno spravljajo ribice v manjše posode, obložene z opeko. Potem pa pridejo posode ali pa do več skupaj v pločevinaste škatlice. Vsak dan odpošljejo v škatlicah do 283.000 živih ribic. Strokovnjaki spravljene v škatlice ostanejo žive 80 ur, kar navadno zadostuje tudi za prevoz na daljavo.

Cez morje pa pošiljajo zlate ribice v odprtih posodah in med potjo jih krmijo. Rdečkasto zlato barvo dobi okrog 80% ribic še pred jesenjo. Ostale puste za prihodnje leto, ali pa jih prodajajo ribičem za vabo 100 komadov za en dolar. Zlatih ribic je mnogo vrst. Prodajajo jih 8 vrst, zato je tudi posoda prevoznega avtomobila razdeljena v osem predalčkov. Razlika je v obliki telesa, v dolžini repa in odtenku rdeče barve, v temnih in modrih žilicah itd. Najredkejša zlata ribica je bila na ameriški razstavi leta 1918. Zaradi krasne barve jo je nekdo kupil za 10.000 dolarjev. Zrejena je bila iz čisto navadne vrste, kakršne se dobe v Martinsville prav poceni rdeče-belo-modre barve in sotoivo je imela že svojo podlago ko je ribica zapuščala farma, toda tam so naibžje to redkost prezrli. Zlate ribice pa ne služijo zgolj za okras, temveč žro tudi moskiti. Zato jih večkrat rede zgolj v ta namen. V takih primerih dobiva farma naročila na tisoče zlatih ribic, ki jih pošiljajo z letali tja, kjer se pojavijo moskiti v večjih množinah.

Da bodo ribice dolgo živele v akvariju

Če hočemo, da bodo zlate ribice dolgo živele v našem akvariju, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

1. Ribic v akvariju ne sme biti mnogo. Ena potrebuje 4 do 5 litrov vode.
2. Vode ne smemo prepogosto menjati. Enkrat v pol leta povsem zadostuje, pač je pa treba vodo večkrat deloma obnoviti. Izpustimo vedno tri do 4 litre vode in nadomestimo z vodo, ki je stala v sobi vsaj ves dan, da ima enako temperaturo.
3. Voda v akvariju mora imeti vedno enako temperaturo. Najprikladnejša je za zlate ribice temperatura 16 do 22° C.
4. V ujetništvu ribic ne smemo preveč krmiti. To je največkrat vzrok, da poginejo. Zadostuje jim toliko hrane, kolikor jo požro približno v 20 minutah.
5. Pozimi je treba določeno količino hrane znižati na polovico in krmiljenje 3 krat na teden povsem zadostuje.
6. Ko se dvigne ribica do vodne gladine, pomeni to, da ima malo kisika. Kisika dodamo vodi s tem, da gojimo v nji posebne rastline, ki kisik izločajo. Tudi kemičnim putem lahko spravljamo v akvarij kisik, ali pa si pomagamo s posebnimi električnimi aparati, ki obenem skrbijo, da ima voda vedno pravo temperaturo.
7. Če polnimo akvarij z vodo iz vodo-voda se moramo vsaj preje prepričati kaj je v nji. Če je v nji klor, ki se rabi za čiščenje pitne vode, ne sme priti taka voda v akvarij, sicer bi v taki vodi ribice poginile.
8. Škodljive so udi nekatere rastline, ki izločajo za ribice strupene snovi.
9. Razni polži, ki jih goje nekateri istočasno v akvarijih, požirajo ribicam hrano, posebno rumenjake. S tem je treba računati.
10. Enkrat na mesec je treba položiti v akvarij malo posebne soli, ki se tudi dobi v prodaji. Sol blagodejno vpliva na življenje ribic.
11. Akvarij postavite na sonce. Ribice imajo rade sonce, sence pa ne.
12. Opazujte plavut na hrbtu. Ona namreč kaže zdravje ribice. Čim se hrbtna plavut povese, moramo vedeti, da je ribica obolela. Bolno ribico položimo za nekaj dni v posebno posodo s slano vodo ali pa jo krmimo s črvi. Šele ko ozdravi jo položimo nazaj v akvarij.

Trnjeva pot slavnega umetnika

Robert Donat je bil gledališki igralec, preden je zaslovel kot filmski umetnik

Robert Donat in njegova partnerica Greer Garson

Lani se je končno sestal v Hollywoodu akademija filmske umetnosti. Mnogi sloveči filmski igralci in igralkice so pričakovali, kdo bo za to leto proglašen za umetnika, ki je v svojem filmu odigral najboljšo in najučinkovitejšo vlogo. In odločitev je padla na Roberta Donata. Mnogi so se začudili, saj Donata niti niso videli. Sicer pa tudi ni bilo važno, da bi ga videli. Glavno je, da po takem uspehu zdaj nekomu izkazujejo dolžno čast in spoštovanje. Seveda je začela kritika takoj na vse pretege hvaliti vrline dotlej neznanega umetnika.

Med vsemi umetniki gledališkega odra in filmskega platna ima morda Robert Donat za seboj najtežjo pot. Polnih 10 let ga je mučila bolezen in težila malodušnost.

Železna volja in moč sta pa pregnali vse. Preko najtežjih ovir se je slednjič dokopal do zasluženega uspeha. Po težki borbi z boleznijo in samim seboj je dosegel končno slavo. Z njim bi lahko primerjali v Hollywoodu samo enega prav tako velikega junaka namreč Herberta Marshalla, znanega umetnika, ki je ostal po strahotah svetovne vojne hrom.

Robert Donat je začel svojo kariero v Londonu, kjer je bil dolgo znan pod imenom »tridovratni statist«. Opetovano je poskusil srečo v manjših vlogah, toda vse je bilo zaman. Pred filmsko kamero ga je vedno dušil krčevit kašelj, dobival je tako strašne napade nade, da po več ur ni mogel spraviti iz sebe nobene besede. Vedno pred zaključkom poskusnega snemanja

ga je napadla bolezen, da je moral v bolniško posteljo. London je imel takrat mnogo mladih začetnikov, željnih igralske slave in denarja. Tako seveda Robert Donat ni mogel priti do veljave, in ne smemo se čuditi, da so ga povsod odpravili. Toda Donat ni izgubil poguma. Podpirala ga je železna volja. Leta 1929, se je ločil in tudi žena je trdno verovala v možev uspeh.

Robert Donat je bil rojen leta 1906 v Manchesteru. Njegov oče je bil Poljak, mati pa Angležinja. Že kot otrok je vžijubil gledališče. Najprej je nastopil v nekem manjšem gledališču in dočeljena mu je bila skromna vloga v Shakespearovem »Juliju Cezarju«. V Londonu je ostal do leta 1930, potem je pa odpotoval v Ameriko. Nekega dne je še v Londonu slišal slavni režiser Aleksander Korda v neki restavraciji Donatov smeh, ki mu je zelo ugajal. In to je bil začetek Donatove filmske kariere. Robert Donat je nastopil v filmu »Zasebnost življenja Henrika VIII.« Krasno filmsko delo je prineslo režiserju mnogo slave in denarja. Robertu Donatu pa je zopet mučila nade, večkrat je bruhal kri. Kljub temu je vzdržal do konca. Po prvem nastopu v filmu je odpotoval v Hollywood. Tam se je moral boriti proti bučnim reklamam. Novinarji niso mogli zabeležiti nobene Donatove besede in reporterji niso mogli nikoli fotografirati Donata, tako je bežal pred njimi. Robert donat je ostal plah, ljudem se ni mogel privaditi, bežal je celo pred tistimi, ki jih je v svoji kariieri nujno rabil namreč pred novinarji.

Bolezen ga je še vedno mučila, ko se je vrnil iz Amerike v London. Doma je bil takoj angažiran za serijo filmov Moral je ponovno v bolniško posteljo. Po pogorbi bi bil moral nastopiti v filmu s slavno Marleno Dietrich. Ker je bil pa bolan so mu hoteli polskati namestnika, toda njegova partnerica se je uprla, češ da hoče igrati samo z njim. Čim je Donat to slišal je vstal in igral. Napori so bili toliko, da je zbolela celo Marlena Dietrich. Z novim filmom je zaslužil Donat toliko denarja, da se je končno povsem izlečil. Zdjaj ga astma ne muči več. Njegova največja filma »Citadella« in »Zbogom mister Chips« sta mu prinesla toliko slave, da ga pozna zdaj ves svet. Dobil je celo nagrado Akademije filmske umetnosti. Dolga leta je živel donat dvojno življenje — bruhal je kri, na filmskem platnu so ga pa gledali ljudje kot lepega in velikega umetnika.

KINO MOSTE

Danes ob 20. uri dva vefilma:

KRVAVI KAPETAN

Trije topničarji v novem filmu:

FANFARA LJUBEZNI

Glasha! Smeh! Znižane cene!

Motiš se, če misliš

da je jajce z rjavo lupino rednejše od jajca z belo;

da nastopi smrt na električnem stolu hitreje od smrti na vešalih. Vrv zlomi usmrčenemu vrat, dočim ohromi elektrika srce in žive in smrt nastopi nekaj trenutkov pozneje nego na vešalih;

da je snov, ki povsem izolira elektriko. Vsi izolatorji so izdelani iz snovi, ki so al zelo slabi vodniki ali pa nudijo velik odpor;

da očaka slon starost 200 ali še več let. Slon doraste s 25 leti in star je že s 65 leti. Ni povsem zanesljivih dokazov, da bi bil kateri slon star nad 75 let;

da se Eskimski poljubijo tako, da drgnejo nosove. To je pri Eskimih samo pozdrav, ne pa poljub;

da plavajo ribe s plavutami. Ribe se premikajo naprej s pomočjo repa, plavuti jim pa služijo samo za krmilo;

da je črna topla kava zdravju škodljivejša od hladne bele;

da je visoko čelo znak inteligence in da je človek z nizkim celom bedak. Oblika človeške lobanje se podeduje in na njo vplivajo rasni zakoni. Z inteligenco nima ničesar opraviti ali pa zelo malo;

da je srebrna lisica posebna vrsta lisice. To je samo ena izmed faz rjave lisice;

da je izumil zvezdarniški daljnogled Galileo Galilei. Izumil ga je holandski izdelovalec naočnikov Hans Lippershey. Res je pa, da je Galilei prvi rabil ta daljnogled;

da je v kremenčastem steklu kremenec, da j zlato vedno žolto. V droben prašek zmleto zlato je temnordeče ali celo črno; da je možno, da človek v trenutku ali v eni noči posivi. To je vedno počasen proces;

da se pojavi steklina raje v vročini kakor hladnem vremenu;

da je Klondike na Aljaski. Ta kraj je v Kanadi;

da je gobavost zelo nalezljiva. Ta bolezen sploh ni nalezljiva;

da imamo sredstva proti kolcanju. Zadržavati sapo, pritiskati na gornjo ustnico, piti počasi vodo, jesti mandlje ali dati se nenadoma zastrašiti — vse to nič ne pomaga.

Armando P9lacio Valdes;

Življenjska modrost

Bil se takrat še mlad in mudil sem se na obisku pri stari, izredno prebrisani dami. Prišel je k nji tudi gospod, uglednega vedenja in ponosnega domišljavega obraza. Gospodinja je naju seznanila.

Prizadeval sem si biti vljuden in priazen, da bi bil neznanec všeč. Dobro smo se zabavali. Bilo je nekaj trenutkov priščne veselosti in šaljivega kramljanja.

Končno je mož vstal in se poslovil. Od gospodinjice se je poslovil z izbrano in iskreno vljudnostjo, meni je pa samo hladno in malone drzno pokimal z glavo, kar me je razjezilo.

Gospodinja je uganila, kaj se godi v meni in vprašala me je:

— Ali mi dovolite povedati nekaj o vašem značaju?

— Prosim, milostiva, kar na dan z besedo.

— No, dragi prijatelj, opozoriti vas moram, da ste za moškega preveč prijazni.

— Kaj mislite s tem gospa? — sem vprašal in malo zardel.

— Ne ustrašite se, pa tudi užaljeni ne smete biti. Nočem reči, da imate ženski značaj, poč pa trdim, da nekoliko pretiravate glede vljudnosti in prijaznosti do ljudi in da vam prinaša to v življenju pogosto neprijetnosti. Me ženske moramo biti všeč za vsako ceno. To je naša usoda, glavni pogoj našega življenja in uspehov.

Življenje vas moških pa lahko uspešno teče tudi brez tega. Vi moški imate inte-

res na tem, da vas ljudje spoštujejo, da se vas boje... Toda čemu bi bili prijazni, vljudni?

— Izvemšji vljudnost do žensk.

— Seveda, izvemšji vljudnost do nas. Vendar so pa na svetu tudi ženske, ki jim ugaja brutalnost. Toda te so preveč rafinirane in so v manjšini.

— Svetujete mi torej, naj bom grob?

— Tega ne: svetujem vam samo, da v občevanju z moškimi nikoli ne pozabite na to, kar imenujete vi osebnost in da jo včasih tudi pokažete.

— Svetujete mi torej ponos?

— Ne svetujem vam ga, ker bi bilo to odveč. Mnogo se govori o moškem ponosu in samozavesti. Jaz sem pa v svojem življenju, ki traja že precej dolgo, srečevala samo pokorne moške. Moški, sloveči po svojem ponosu, bi postali pohlevni vprico vsake ženske, seveda med štirimi očmi, samo če dobe za to nagrado pred občinstvom. Pripravljeni bi bili sesti kot lakaj na kozo kočije, samo da bi ljudje verjeli, da sede v kočiji.

— Hvala lepa za nauk, kolikor je meril na mojo glavo.

— Nisem mogla meriti na vas. Dejala sem, da je vaša prijaznost pretirana in rada bi vas izlečila.

— Ljubeznivost je vendar izraz ljubezni do bližnjega — sem ugovarjal.

— Prav pravite! Bodite ljubeznivi iz nagibov krščanske ljubezni in nikoli ne boste imeli povoda obžalovati to — kar malo prej... Naš namen se vedno pokaže;

smo namreč mnogo pozornosti nego si mislimo. Ko človek, s katerim govorite spozna, da izvira vaša ljubeznivost iz krščanske ljubezni, da ga spoštujete in ljubite kot svojega bližnjega, ne pa zato, ker je znan bogataš, minister ali general, bo vse dobro. Gospod X. Y. bo v svoji duši nekoliko osramočen in ponižan, toda to ponižanje mu bo blagodejno, ker mu bo preprečilo odprti vrata nečimernosti in napuhu. Nečimernost! Tu je kamen spodtice. Mlad moč ste, ki postaja znan v literarnem svetu.

— Hvala lepa in to pot brez ironije.

— Dobro torej. V občevanju s svojimi tovariši, vsaj v stikih družabne uglednosti ne naletite na težke ovire. Literati so mehkega značaja, njihova duša je plemenita, oni znajo prikrivati svoje vtise in čustva. Sicer pa če se vam bo posrečilo zaslouiti na literarnem polju vas bodo vaši tovariši spoštovali, ker vedo, da cenijo tudi sebe, če cenijo vas. Kaj pa drugi ljudje? Literarni svet je samo gorčično zrno v tej ogromni bombonirji v kateri živimo. Na svetu je mnogo mrkih in grobih ljudi, ki ne znajo prikriti svojih strasti ali bolje rečeno svoje nečimernosti. Prav nečimernost je strast, ki vse druge obvladuje in duši. Posebno novopečeni odličniki, ljudje ki so šele včeraj obogateli ali se dokopali do moči, niso v občevanju z ljudmi posebno nežni in plemeniti. Takli ljudje so drzni in naduti, kakor osvobodjeni sužnji, oni ohranijo v srcu grenkobo, pozabiti ne morejo na udarce in brce, ki so jih bili deležni.

sami ali njihovi očetj. To so nežnim dušam nevarni ljudje.

Recimo, da se seznaniš s takim človekom, bankirjem, bogatim stricem iz Amerike ali premožnim zasebnikom. Prvi hip podlež vaši novi znanec gonu dužabnosti, ki tiči globoko v vsakem človeku. Morda mu bo laskalo, da se je seznanil s človekom, ki je njegovo ime splošno znano. Zato bo z vami prijazen in vljuden. Čez nekaj časa vas pa sreča vaš dober prijatelj na ulici, ne pozdravi vas in celo proč se obrne. Znova ga srečate in zopet vas ne opazi, ali pa vas ošine s hladnim zaničljivim pogledom. Presenečeni boste, razumeli ne boste izpremembe, ki je nastala v tem človeku, toda stvar je kaj enostavna.

V njegovih možganih se je najbrž porodilo sumničenje: morda ta gospod, ki vam je bil predstavljen, misli, da je nekaj več od mene, ker je prečital mnogo knjig in ker se v javnosti govori o njem. Morda misli, da stoji nad menoj, ki imam tekoče račune v treh največjih bankah.

In ta misel mu niti ne dovoli truda, da bi ugotovil, da li se ne moti in od tega trenutka vas bo smrtno sovražil.

— Smrtno sovražil?

— Da. Večina človeških src zija v taki praznoti, da se komaj napravi v njih majhna luknjica, pa se že vali vanje mrznja, sikajoč kakor kačje gnezdo. Morate se torej oborožiti proti takim neprijetnostim, ki so mučne iskrenim in dobrim ljudem. Ne sovražite ljudi, ne bodite nezaupljivi za-

krknjenec, tudi ne preveč prijazni. V družbi grobih in neomikanih ljudi se dober, iskren človek kar izgubi. Če se seznaniš s kom, mu morate pokazati, da ga ne potrebujete in da ničesar ne pričakujete od njega.

— Dobro, torej da bi ga ne hotel izrabiti kot sredstvo bi dejal Kant.

— Ne poznam Kanta in filozofije nisem študiral. Vem pa, kaj hodeč reči in vidim, da me razumete. Zato ponavljam: Ne smete biti preveč prijazni in laskavi. Moški nikoli ne vidijo v srčnih izlivih dobrega in odkritega srca, posebne mehote in topline značaja, temveč prizadevanje pridobiti si naklonenost z gotovim namenom. In takoj začno sumničati človeka ter postanejo opretni. Vedno morate biti nekoliko hladni, nedostopni in gladki kakor jegulja, ki se lahko vsakomur izmuzne. Če hodite po ulicah, se de lajte raztresenega, na sestanek ne hodite vedno točno, ne vračate vseh obiskov... Vi se smejete? Razumem, da so to smešne malenkosti, toda me ženske ne poznajo nič drugega. Sicer pa, kamenček, ki pride med nogavico in čevljev je tudi malenkost in vendar dobro veste, kako gre človeku na živce in da mora ven.

Dobra dama mi je dala še mnogo nasvetov in navodil, ki se jih pa ne spominjam več. Od tistega časa je minilo mnogo let in večkrat sem imel priliko vzklizniti: O Solon, Solon!

Toda delal sem ji krivico. Stara dama je vedela mnogo več od modrijana Solona.

Žalostne razmere v Slovenskih goricah

Žeparji, pijanci in pretepači delajo sramoto našemu sicer poštemu ljudstvu

Maribor, 1. oktobra. V »Slov. Narod« št. 2184 smo čitali kratko poročilo o velikem romanju v nedeljo 22. t. m. k Sv. Trojici v Slov. gorah. V glavnem poročilo ugotavlja, da se je prvič zgodilo, da trojiški gostilničarji ob tej priliki niso imeli dovolj kruha. Ta pojav torej je ozir. naj bi bil karakterističen za »namenjen čas« — kar vsekakor odgovarja resnici.

Je pa žal še precejšnje število drugih pojavov, ki so istotako nastali in se bujneje razvijali, baš zaradi podobnih prilik. Baš navedeno letno romanje k Sv. Trojici, ki predstavlja najznamenitejši romarski kraj ne le v Slov. gorah, ampak na slovenskem štajerskih sploh, je že mnoga leta sem dokaj pestro po svojih dogodkih, ki spadajo prav za prav v žalostni del naše kronike!

Ako bi hoteli količnik objektivno presojati življenje in vrvenje, ki se ob takih prilikah razvija, bi prišli do ugotovitve s katerimi se žal ne bi smeli ponašati niti medsebojno, kaj šele pred drugimi pokrajini in njihovimi prebivalci. Menda nikoli niso naši romarji sami na sebi doživeli resnice o baš danes tako naglo »napredujoč« novodobni tatvini o žeparjih, kakor ravno minulo nedeljo pri Sv. Trojici v Slov. gorah. Žeparji niso prizanašali ljudem niti v cerkvi. Po službi božji iz cerkve pri-

hajajoči, seve žejni in lačni romarji so se z groznim presenečenjem prijemali za svoje žepce, za svoje denarce ter z glasnim vzdihovanjem in seve tudi kletvijo ugotavljali, da so bili mnogi med njimi popolnoma okradeni. Toliko žeparskih tatvin sploh ne pomnijo! Nekateri, ki si niso prinesli nobenih živil in pijače s seboj, so morali kratkoma zapustiti ta romarski kraj in hiteti domov. Bili pa so letošnji žeparji tudi svojevrstno prebrisani. Kakor se nikoli, so mnogim svojim žrtvam izvele denarce, iste pa ob enem nadomestili z drugimi stvarmi in praznimi možnjami. Kjer je le šlo, so si okradenci izposodili za prvo silo denar pri svojih znancih in prijateljih. Tako je ta romarska nedelja naravnost začevata in z letošnjimi avanturami žeparjev zaslovela daleč naokrog! Murskoga od dosežanih doslednih vsakoletnih trojiških romarjev je to brdsko razočaranje ohladilo v njegovih romarskih zaoblubah, kar pač ni čudno, ako pomislimo, kako je marširali delal in štedil celo leto, da si privoščijo to romanje, zdaj pa se oropani vračajo lačni in ježeni domov.

Drug žalosten pojav ne le s tega romana, ampak tudi z drugih žeganj je pijančevanje! Pogosto že med potoma je treba obiskati vse gostilne, ali si vzeti s seboj alkoholnih pijač ter jih konzumirati spota v tolažbi, da bo več vina itd. itak

še dobiti v kraju božje poti ali žeganja. Tako dosepejo taki potniki čisto že pijani tja. In je posledice polno.

Pijančevanju »seve sledi tretje žalostno poglavje: pretepanje, in čisto tudi smrtne žrtve, saj je postal že nekaj izrek: Ako vsaj enega niso zaklali, ni to bilo pravo žeganje! Da, žalostno se slšijo take in slične prislovice! Seve tudi zadnja nedelja pri Sv. Trojici ni ostala brez hudih pretepov. Celotno ozračje so se lotili pretepači. Taki cerkveni prazniki postajajo ponekod in to vedno češče dnevi fantovskih obračunavanj iz raznih krajev. S tem se naravnost goji nestrpnost, medsebojna mržnja, kar vse je pač rada videla pri nas bivša Avstrija. Vendar doslej se nimamo eksemplarnih ukrepov proti tem sramotnim pojavom! Čitali smo tudi, kako so ob slični priliki 8. t. m. ob žeganju in romanju pri Sv. Petru na Mariji Gorskii izvenili slični dogodki.

Lahko bi našli nebroj enakih in podobnih prizorov, ki se odvijajo ob takih prilikah. Pa naj zadostuje. Ni nam za nič drugega kakor za to, da bo predvsem naša mladina obvarovana pred nevarnostjo, ki jo tu žal srečava! Doslej je v to svrhu strela vse premalo oblast! Mnogo premalo pa tudi cerkev in baš zato s takimi pojavi trpi naš verski in naš narodni ugled ob skrajni meji!

klistom polzvedujejo. — Na Zrinjskega trgu so našli kolo, ki ima samo tvariško štev. 3164547. Lastnik ga lahko dobi na policiji. Erko »te so sneli ponoči storili z napisa tverke Ivan Karbetz v Gosposki ulici — Mizarstvu mojstru Viktorju Derovsku so odpravili kolo z evid. št. 21775. Za zlikovcem, ki je izginil s tujim kolesom, polzvedujejo. — Krojaškemu mojstru Jakobu Kelcu, ki ima svoje prostore na Rotovškem trgu, so neznanzi razbili šipe na vratih in izlozili. Očitno gre za maščevanje. V notranjosti prostorov je bilo polno kamenja. — Na Vodnikovem trgu so našli žensko torbico, v kateri so razni predmeti. Torbica je iz usnja. Lastnica jo lahko dobi na policiji. — V Makolah je bil zaposlen pri podiranju dreves v gozdu 44-letni Ivan Dobišek. Ko je drevo padalo, je Dobišek stekel v napačno smer, pa ga je vejevje zajelo in mu zlomilo desno nogo in še več reber. — Ivanka L. se je naveličala življenja in je hotela izpiti večjo količino strupa. V zadnjem hipu pa so svojci to opazili ter so preprečili njen samomorilni poskus. V ozadju so razna življenjska razočaranja. — Drevi je pri Novem svetu sestanek stanovanjskih najemnikov, ki so organizirani v stavbni zadrugi »Naš dom«. — Tezenske novice. V Sponjži Dobravi ni prav varno hoditi po večerih in zlasti ponoči domov niti domačinom, kar je okusil med mnogimi v soboto večer tudi delavec U., ki se je vračal od dela. Ne daleč od njegove domačije ga je nahrulila in napadla skupina mladeničev, ki pa mu ni bila kos, kajti po kratki borbi je skupino teh kalilcev javne varnosti pognal v beg in sicer je bil temno poražen takšen, da je eden izmed napadateljev izgubil med begom — hlače. Ali je izgubil tiste, ki jih je imel na sebi ali pa kake druge, se bo ugotovilo, ko se bo za hlače pobrigal, če jih noče pogrešati.

Studenške novice. Naša Ljudska univerza se že pripravlja na novo sezono in je novi delovni program že določen. — Tudi v Studenčih čutimo posledice naraščajoče druginje. Sedaj so zvišane celo cene vina, tako da si tudi dobre kapljice ne bomo mogli več privoščiti v toliki meri kakor doslej. — Z največjim zanimanjem pričakujemo uprizoritve znane zabavne veselice »Zadrega nad zadregom«, ki jo bodo v tretje podali dne 5. oktobra v Školskem domu vrli igralci studenškega sokolskega gledališča. Predstave, ki jih uprizarja naša ožrtvovalna sokolska odrska družina, so zelo popularne in za Studenčane privlačne. Kvaliteta studenških sokolskih igralcev je

ustvarila studenskem sokolskemu gledališču živahen interes. Sprito tega je gotovo, da bo tudi sobotna predstava v Školskem domu deležna takšne pozornosti Studenčanov, da bo dvorana tudi točito nabito polna.

Politijsko opozorilo. Predstojništvo mestne policije v Mariboru opozarja lastnike motornih vozil, da stopi 31. oktobra v veljavo odlok odbora pri upravi drž. monopolov v Beogradu, s katerim se menja doslej veljavna količina bencinske mešanice, ki se dobi na posamezne vrste bencinskih kart. Nove količine so razvidne v »Službenem listu« št. 78.

Nagrado 200 din prejme pošten najditelj, ki je na poti s Pobrežja do Vodnikovega trga našel listino, v kateri je bilo 400 din gotovine in razen tega še nekateri drugi važni dokumenti. Lastnik listnice je posestnik Avgust Pajtlar s Sobra, ki je pripravljen dati najditelju 200 din nagrade.

Spet jo je zamaklo v Maribor. V neki gostilni v Dravski ulici je stražnik zasledil za 3 leta iz mesta izznanu Terezijo Golob iz Kamnice, kamor se bo morala zopet vrniti.

Redka najdba na ulici. Da kradejo kolesa izpred trgovin, gostiln in hiš in celo iz zaprtih prostorov, to je že nekaj vsakdanjega. Ampak zelo redek je slučaj, da kdo na ulici najde kolo brez kolesarja. Tak slučaj se je pripetil blaginjičarju Kemindistriji, ki je na Zrinjskega trgu našel možko dvokolo in ga oddal na bližnji stražnik.

Višja gostinska šola v Beogradu. Pomotoma je bilo objavljeno, da se vrši vpisovanje v Višjo gostinsko šolo v Beogradu šele 1. novembra. Interesente opozarjamo, da so predavanja na tej šoli začela že 20. septembra, ker pa je še nekaj prostih mest, je interesentom dana možnost naknadnega vpisa najkasneje do 15. oktobra. Pozneje prijave se pod nobenim pogojem ne bodo uštevale. Podrobneje pojasnila za Višjo gostinsko šolo v Beogradu daje tudi Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru. Trg svobode — grad.

Sumljivo obolenje svinje se ne smejo zaklati brez predhodnega pregleda po strokovnjaku. Brumen Roza, posestnica pri Sv. Martinu pri Vrenbergu pa tega ni vedela in je kar sama zaklala dve taki svinji in meso uporabila za domačo potrebo. Imela bo pa neprimerno, ker so bile v tej vasi še nedavno svinjske kužne bolezni in ni izključeno, da so bile tudi te svinje okužene.

Mariborski in ptujski književniki v Murski Soboti

Lep uspeh recitacijskega večera, ki se je pretvoril v zgovorno nacionalno in narodno kulturno manifestacijo

Maribor, 30. septembra

Prednočnim je doživela Murska Sobotica prisrčen kulturni dogodek, ki bo ostal vsem udeležencem v najlepšem spominu. Vsa kulturno in narodno zavestna Murska Sobotica se je zbrala na recitacijskem večeru, ki ga je organiziral Klub premurskih akademikov in na katerem so na klubovo pov. sodelovali mariborski in ptujski književniki, združeni v mariborskem Umetniškem klubu.

Najpreje je bila prisrčna svečanost pri spomeniku premurskih književnikov, kjer so spregovorili tehtne besede predsednik Kluba premurskih akademikov g. Šiftar, tajnik Šebjanec, ki je položil ob vznemirjen spomeniku venec, in predsednik Umetniškega kluba v Mariboru dr. Makso Šnuderl, ki se je v tobo občutenih besedah spomnil tistih književnikov, ki so s slovensko besedo širili v Prekmurju rodno in kulturno zavest. Položil je ob vznemirjen spomeniku lep venec, ki priča o hvalečnosti vseh obmejnih kulturnih tvorcev spominu

zaslužnih znalcov slovenske besede v Prekmurju.

V dobro zasadeni dvorani Sokolskega doma je mariborske in ptujske književnike iskreno pozdravil zastopnik Kluba premurskih akademikov g. Šebjanec, nakar je bil zahvalil za prisrčno dobrodošlico predsednik Umetniškega kluba dr. M. Šnuderl, ki je poudarjal pomembno kulturno in književno rast našega Prekmurja v zadnjih letih. Sledile so recitacije književnih del Branka Rudolfa, Antona Ingoliča, R. Rehara, dr. S. Canjkarja, dr. Maksa Šnuderla, dr. Ivana Dornika in Toneta Cufarja.

Vtisk recitiranih književnih del je bil izredno močan in globok. Navzočni niso štedili s priznanjem predstavnikom naše slovenske besede ob meji. Občinstvo je vse toplo in prisrčno pozdravilo. Recitacijski večer mariborskih in ptujskih književnikov v naši premurski prestolnici je tem večjega pomena, ker se je ob njem razvila spontana narodna kulturna manifestacija za našo besedo, naš jezik in našo kulturo v osrčju našega lepega Prekmurja.

hleb' h pol kg, 1 in 2 kg. Te cene stopijo v veljavo dne 5. oktobra 1940. Kdor se pregreši zoper predpise te odločbe, bo kaznovan po čl. 9. uredbe o pobijanju druginje in brezvestne špekulacije.

Tatvine grozda in sadja v polnem svetljcu. Če bi ne bilo sploh neprijaznih primerov tatvin grozda in sadja, pred vsem jabolk še več, kot je prijavljenih, bi imelo še kakšen pomen se baviti s posameznimi slučajmi in jih obesati na veliki zvon. Tako pa je tega socialnega zla letos že vse preveč za posamično navajanje. Kar je še ostalo za neprizadeto javnost za namigov iz tega širokega polja kriminalitete, je zasledovanje in ugotavljanje oseb, ki kradejo in posebni namen tatvin. To lahko seveda izjemo, da se letos krade vsepovsod, začeniši od mestnih vrtov preko območja pa tja do zadnje kočje, kje na samotnem naselju. In pa da se letos ne krade več toliko iz lastne potrebe, namreč po vžiku grozda ali sadja, marveč da gre v splošnem namen kraje zaradi — denarja. Nakradeno blago spraviti v denar! Baš ta posebna strast letošnje kraje grozda in sadja zapelje tuči mnogo takih, ki imajo sami svoj vinograd, svoj sadovnjak, pa si lastijo še blago svojega sosedja ali bližnjega. Zato je letos za podeželske občine tako koledljivo izdajanje potrdil za prodajo grozda in sadja. In zato je na našem življskem trgu letos še tem bolj na mestu stroga kontrola pri tej prodaji.

Organizator kandidatov mejnih prehodnikov. Kakor je slučaj dveh mladih Zemuncev, ki sta skušala nekje pri Kapli ubčzati preko državne meje, pokazal, imamo v znanem letovisku kraju na Pohorju brivca, ki se peča tudi z organizacijo kandidatov prehodnikov naše meje. Po svojih znanih blizu meje je poskrbel, da sta prišla dva mlada Zemunca do meje in da se jima je pridružil še en mlad domačin, sorodnik enega tistih vodnikov, ki so bili pri tem prehodu soudeleženi. Dočim se je enemu Zemuncu in domačinu posrečilo priti na eno stran, so enega Zemunca še pravočasno zasačili in poskrbeli za njegov povratek. Pri teh poskusih je poleg drugega še to zelo žalostno, da so ti »kandidati« žrtve vseh na pobegu zainteresiranih zavodnikov.

Nov grob. V Delavski ulici št. 27 je umrl upokojeni podpolkovnik Lavoslav Turic. Pokojni je bil eden najstarejših Mariborčanov, saj je dosegel častitljivo starost 90 let. V Mariboru je bil zelo znan. Žalujemo svojem našo globoko sožalje!

522 bešaraskih Nemcev je potovalo s prvim transportom preko Maribora v Nemčijo. Vozilo so se v 10 Pulmannovih železniških vozovih. Na mariborski postaji ni bilo nobenih pozdravov ali sprejemov. Tudi pogostitve ni bilo, ampak je bil določen Gradec kot naslednje mesto pogostitve. Zadnji odmor so imeli v Slav. Brodu. Postanek v Mariboru je trajal 20 minut. V tem času so bile v smislu predpisov opravljene obmejne formalnosti. To je trajalo okoli 20 minut, nakar so besarabski Nemci načeljevali svojo vožnjo čez mejo in sicer ob 6.38. Sledili so tudi drugi transporti. Vsak dan pojde tekoči teden preko Maribora v Nemčijo po troje transportov, prav tako preko Jesenice. Prihodnji teden bo število transportov še večje.

Kdo je mladi utopljenec. V Markovcih pri Sv. Marku niže Ptujja je naplavila Drava truplo mladega utopljenca, ki je imel po glavi mošnice. Zaradi podanega suma zločina se je sestala sodna komisija, ki je dognala, da je utopljenec umrl na posledica zadušitve v vodi. Pri utopljenču niso našli nobenih dokumentov, iz katerih bi bila razvidna utopljenčeva identiteta. Utopljenec kaže starost 20 do 25 let. Je okroglega obraza z malim nosom in nizkim čelom. Zobovje je zdravo. Nima brk in je po licu obrvit. Višina telesa 175 cm. Na sebi ima telovnik in hlače, spodnje hlače so modre barve. Na nogah ima zelo fine nogavice in nove čevlje (boks) ki so bili kupljeni pri Bati. Truplo neznanega utopljenca so pokopali na pokopališču pri Sv. Marku. Oblastva polzvedujejo, da bi ugotovila utopljenčevu identiteto ter vzroke oziroma okoliščine njegove prerane smrti.

Mariborske športne novice. Na občnem zboru mariborske sekcije zveze nogometnih sodnikov je bil izvoljen za predsednika Rado Kopic, za tajnika Josip Konic, za odbornika Vlado Bizjak.

Mrtvaški zvon. V mariborski bolnici je umrl gostilničar Ivan Salamon iz Loč. Star 44 let. Njegovo truplo so prepeljali v Loč, kjer bo pogreb. Žalujemo svojem iskreno sožalje!

Matična vest. Vaje orkestralnega odseka Glasbene matice v Mariboru bodo redno vsako sredo ob 20. uri v prostorih deklishe mešanske šole v Miklošičevi ulici. Vsi dobro zveščani godbeniki, ki so usposobljeni za sodelovanje v simfonijem orkestru in ki so pripravljeni prostovoljno sodelovati, so iskreno dobrodošli.

O tem in onem. Na vrtu ravnateljstva S. Detela so neznanzi zlikovci obrali tri hruške in povzročili škodo okoli 300 dinarjev. — Brezobzirni motociklist je povzročil na Pobreški cesti delavko Štefanojo Korosec iz Zgornjega Dupleka, ki se je morala zateči v bolnico. Za brezobzirnim motocik-

Mladi berači in tatiči

Rešite to mladino, dokler je še čas

Maribor, 30. septembra

Večina naših ljudi vidi v beraški mladini, ki jo dan za dnem srečavamo na ulici, le slabo vzgojeno deco, polno hudobij, razcapano sodrgo, dovzetno že v rani mladosti za najslabša in najgrša dejanja. Po njih mnenju je le poboljševalnica edino sredstvo, ki bi še iz teh nesrečnežev napravilo spodobne člane človeške družbe. Beračenje po hišah in lokalih, nadlegovanje na ulicah domačinov in zlasti tujcev, posebno se vedenje teh klatežev v avtobusih, ki vozijo na periferijo, napravi pač prvi trenutek sodbo, da je v teh primerih poboljševalnica edina pomoč. Kdo je tisti povzročitelj, ki napravljajo še komaj desetletne fantiče in dekleta potepune in berače? Po goji in okolica, v kateri rastejo in se duševno razvijajo, ni sposobna napraviti iz njih kaj drugega. Zjutraj zakleneta oče in mati stanovanje in odideta za kruhom. Otroci nima hrane niti opoldan. Vabi ga gozd in mesto, kjer zadosti svoji otroški radovednosti, dokler se ne oglasi glad, ki napravi iz njega berača in tatu. Ogiba se dobre družbe, išče sebi enake. Zna si pomagati na razne načine, da pride do denarja in ga nato pač porabi že po svoji zrelosti. Poje priljubljene pesmi, prodaja nakradene cvetice po dobro obiskanih lokalih in gostilnah, kar je najboljši donos,

saj celo odrasli ljudje pomagajo in celo silijo piti te nesrečneže, da se napijejo včasih do onemoglosti in se jim nato smejijo, mesto da bi jim dali kruha. Pred gostilno pa že čaka skupina, ki mladega berača obkoli in si deli priberano vsoto, največkrat pa si pošteno skoči v lase radi utaje denarja.

Prilike, v katerih dorasča ta mladina, so ono zlo, ki jo tira k temu, da berači, da se potepa in sega po tuji lastnini. Zlostjen je primer, ko ti pomoli mlada sololobvezna beračica molče pod nos uradno in pravilno izstavljeno potrdilo kakke okoliške občine, da je njen oče s kopico otrok brez premoženja in zaslužka. Dolžnost občine je, da preskrbi takim družinam celoten očetov delo ali primerno podporo in beračenje prepove. Pomagajo pa vzgajati take mlade berače odrasli sami, ki nasedajo vsem mogočim lažem takih izurjenih vsiljivcev in jim dajejo denar, ki ga ti berači uporabijo za vse kaj drugega nego za kruh. In takih je več kakor onih, katere je prisilili glad, da beračijo. To zlo zlasti v naših predmestnih občinah bo treba vsekakor preprečiti, dokler je še čas, kajti razpaslo se je že tako, da je tudi tistim, ki so doslej radi dajali, preveč. Trpe pa zaradi tega tudi oni, ki so potrebni podpore.

Delovanje Sokolskega društva Celja-matice

Redna glavna skupščina Sokola Celja-matice

Celje, 30. septembra

Sokolsko društvo Celja-matice je imelo pred dnevi v veliki dvorani Narodnega doma v Celju redno glavno skupščino. Otvoril jo je društveni starosta br. dr. Milko Krašovec, ki je navzoče pozval, da vzklignejo v pozdrav Nj. Vel. kralju Petru II. Pozdravil je župnega odposlanca br. dr. Klorja in zastopnika tiska br. Pečnika in Cetino. Starosta je govoril o pripravah za društveno 50letnico, ki bi jo bili morali v zvezi s pokrajinskimi prireditvami letos 28. in 29. junija. Priprave so bile v polnem razmahu, ko se je moralo društvo zaradi splošne prepovedi javnih nastopov odločiti, da preloži jubilejni zlet. Poročal je o poteku pogajanj za novo letno letovadišče, ki ga bo občina uredila do 1. aprila 1941 na Sponjem Lanovcu. Omenil je narodno obrambno delo in pa živahen pouk v streljanju, ki ga društvo goji. Br. starosta se je spomnil zaslužnih umrlih članov br. Maksa Šmida in vladnega svetnika Emilijana Lileka, nadalje v Ptujju umrlega br. dr. Bele Stuheca in znanega ljubljanskega pionirja br. dr. Rika Fuxa. Na koncu svojega poročila se je zahvalil vsem članom in članicam uprave in prednjaškega zbora za zvesto sodelovanje.

Brat dr. Klor je pozdravil občni zbor v imenu celjske sokolske župe in čestital marljivji župni ednici k njeni 50letnici.

Tajnik brat Janko Hočevar je poročal o prireditvah v preteklem letu, da je društvo priredilo akademijo, božičnico, silvestrovanje, maskarado za deco in za članstvo, čajnanko za naraščaj, obrambni zbor, proslavo kraljevega rojstnega dne in pešizlet iz Celja preko Laškega in Sv. Jerderti v Hrastnik. Društvo se je udeležilo svetčane odprtja spomenika Viteškemu kralju v Ljubljani in proslave 50letnice Sokolskega društva v Zagorju. Pri društvu se je osnoval tudi socialni sklad br. Matka Šmida.

Sledili sta poročila načelnika br. Konrada Grlica in podnačelnice sestre Anice Prefererjeve o obisku telovadbe moških in ženskih oddelkov. Poročili sta se bavili z udeležbo na tekmah, z doseženimi uspehi na tekmah, udeležbo na nastopih in seveda tudi s pripravami za jubilejni zlet, saj je velik del teh priprav sponel na ramah članov in članic društvenega prednjaškega zbora.

Društveni prevetar br. Franjo Čepin je bil na dopustu, pa je njegovo poročilo prečital brat Vinko Blaško. Osnovan je bil društveni prosvetni odbor, ki je imel 5 sej. Bil so 4 debatni večeri, izveden je bil tečaj za novo članstvo in pred vrstami so bili nagovori. Aprila je bil prirejen dru-

žabni večer. Godbeni odsek pod vodstvom br. Hočevarja razveseljivo napreduje, medtem ko je dramski odsek v snovanju in je pričakovati, da se bo vsak čas sestavil poseben gledališki odbor. Knjižnica šteje 443 člankih, 52 naraščajskih in 16 knjig za deco, skupaj 511 knjig in brošur. Društvo je izdalo knjigo »Zgodovina Celjskega Sokola«, ki jo je napisal prof. br. Janko Orožen. Pridno je poslovala novinarska služba ki jo je opravljali br. prosvetar. Napisanih je bilo vsega 31 članov, 9 poročil in 121 daljših in krajših notic. Prosvetar se je zahvalil časopisju, ki ga je podpiralo, posebej se br. Pečniku, ki je dal na razpolago posebno rubriko v »Novi dobi« za vesti in poročila Sokola-matice.

Br. Modic je seznanil občni zbor s številnim stanjem pripadnikov. Društvo šteje 378 članov, 192 članic, 71 moškega in 51 ženskega naraščaja, dece je moške 113, ženske 118, skupaj 923 pripadnikov.

O stanju imovine sta poročala društveni blagajnik br. Ivo Svet in blagajnik gospodarskega odseka br. Jože Pečnik. Na predlog nadzornega odbora je prešla uprava razrešnica.

Pri volitvi uprave je dobila od 122 veljavno oddanih glasov 87 glasov naslednja lista: starosta dr. Milko Krašovec, podstarosta dr. Alojzij Nendl, načelnik Branko Prekorsek, I. podnačelnik Maks Gruđen, II. podnačelnik Vinko Blaško, načelnica Milka Lojkova, I. podnačelnica Cveta Medvedova, II. podnačelnica Anica Prefererjeva, prosvetar Franjo Čepin, blagajnik Jože Pečnik, matrikar Miroslav Modic, v odbor so bili izvoljeni tudi Franjo Dolžan kot predsednik gospodarskega odseka, Valda Inkretova kot garderobierka, Anton Baša za socialni odsek in dr. Marjan Bregant kot društveni zdravnik. Revizorja sta Stanko Perc in Drago Naprudnik, praporščak Franc Geruščan. V častno razsodišče so bili izvoljeni dr. Joško Požar, dr. Josip Dolničar, dr. Milan Orožen in Konrad Grlic. Mesto tajnika je nezasedeno in bo uprava po potrebi še kooptirala brata ali sestro, ki bo prevzel to mesto.

Članarina znaša letno 36 din, prispevek za nabavo krojev pa 6 din, skupaj 42 din na leto. Na predlog brata Vinka Blaška pa bo društvena uprava odmerjala gmotno bolje situiranim članom in članicam višjo članarino in sicer po sorazmernju gmotnega položaja poedincev.

Iz poročil smo posneli, da je društvo kljub današnjim nič kaj povoljnim prilikam pridno delovalo. Ob vstopu v drugo polovico stoletnice želimo Sokolu Celju-matici še večjih uspehov in podvigov.

Mariborske in okoliške novice

— Draginja na mariborskem trgu. Po poročilu št. 39 mestnega tržnega nadzorstva v Mariboru so na mariborskem trgu naslednje cene, iz katerih je razvidna naraščajoča draginja nekaterih predmetov. Zelenjava: krompir merika po 11 din, kilogram po 1.60, čebula 2 do 3 din, česen 6 do 10 din, zelje glava 0.50 do 3 d n, kislo zelje stane že sedaj 5 din kg, repa po 0.25 do 0.50 kos, kumare za vlaganje 5 do 6 za 1 din, večje po 0.50 do 1.50 din, zelena paprika 4 do 8 za 1 din, karfirole po 2 do 10 din, ohrovt po 0.50 do 2.50, hren 7 do 9 din, zelena po 0.50 do 3 din, buče po 0.50 do 4 din, paradizniki 3 do 5 din, šopek peteršilja 0.50 do 1 din, glavna solata po 0.50 do 1.50, endivija po 0.50 do 1.50, kup radica 1, kup špinaca 1, por po 0.50 do 1, vrtno korenje kup 0.50 do 1, kolerabe 2 do 6 1 din, fižol v stročju 2 do 4 d n, grah v stročju kup 1 din, luščen grah 10 do 12.50, redkev po 0.25 do 0.50, pesa kup 1 d n. — Sadje: jabolka 3 do 6 din, hruške 8 do 16, slive 8 do 12, črnicke 2, breskve 8 do 18, grozdje 9 do 16, dalmatinsko 16 do 20 din kg, brusnice 8 do 10, celi orehi 7 do 9, luščeni orehi 28 do 32, kostanj 4 do 5, luno 1 do 1.50, šipek 3 din. — Žito: liter pšnice 2.75 din, rži 3, ječmena 2.50 do 3, koruze 3.75 do 4, ovs 1.75 do 2, prosa 3.50 do 4, ajde 2, prosenega pšena 5 do 6 din; liter ržola prodajajo po 2.50 do 3.50. — Ribji trg: karpi po 16, belice po 9 do 10 din kg, morske ribe po 14 do 28 din kg, raki po 3 do 4 din kos. — Mlečni izdelki: smetana liter 10 do 12.50, mleko 2 do 2.50, surovo maslo kg 30 do 32, čajno maslo 36 do 40, kuhano maslo 36 do 40, domači sir 10 do 12, jajca po 1 do 1.50 din kos. — Perutnina: kokoši po 25 do 35, par piščancev 25 do 70, gosi po 40, purani po 45 do 55, race po 20 do 25 din. Domače zajce prodajajo po 12 do 40 din. — Seneni trg: sladko seno 100 do 110 din za sto, otava 75 do 85, pšenična slama 65. — Meso: govedina 14 do 16 din, svinjsko meso s kostmi 16 do 18, svinjsko meso izluščeno 20 do 21, riba 22, zajec 18, salo 24, slanina 24,

pljuča 8 do 10, jetra 10 do 14, rebra 15 do 16, glava z jezikom 8 do 10 din kg, ledvice po 2 do 3 din kos, noge po 2 do 3 din.

Minimalna mezda in železničarji. V Sloveniji je bila sedaj določena za delavce minimalna mezda, ki znaša na uro 4 din za vse delavce v privatnih podjetjih. Na železniške ustanove pa se ta uredba odnosi določila ne nanašajo, zato prejemajo delavci in uslužbenci po veliki večini mezo izpod gornjega zneska. Neogibno potrebno bi bilo, da se nemudoma uredi tudi vprašanje povišanja prejemkov železniških delavcev, ki prav tako občutijo silno draginjo kakor drugi sloji. Prizadeti železničarji kakor tudi poštni uslužbenci upravičeno pričakujejo rešitve tega vprašanja, ker vestno in pridno vršijo svoje delo v prid države. (Del. pol.)

Gospodarski sloji — gledališki abonenti. Do sedaj je uradništvo tvorilo jedro gledališki abonmajev. Letos pa se obeta, da tudi naši gospodarski krogi ne bodo hoteli zaostati za gmočno šibkejšimi abonenti. Do otvoritve sezone je še prilika, da si številni mariborski industriji in trgovci izbere lože v abonmajih.

Kurz rušine se začne to sredo ob 6. zvečer v deklishe mešanski šoli v Miklošičevi ulici.

Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Minafikova mestna lekarna pri Orlu na Glavnem trgu, tel. 25-85, in Remsova lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

Mariborske oljarnarje in prodajalce buč zastopa na beograjski konferenci, ki bo razpravljala o produkciji in cenah bučnega olja, g. I. Hochmüller.

Maksimalne krušne cene. Sreski načelnik za Maribor desni breg razglasi: Na osnovi določila čl. 7. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom se določajo za področje sreskega načelstva Maribor desni breg tele maksimalne cene: za kilogram enotnega ljudskega kruha 5 din, za kilogram rženega kmetijskega kruha 6 din. Kruh se sme peči samo v štrucah ali